

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 10 Sayı: 51 Volume: 10 Issue: 51
Ağustos 2017 August 2017
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1817>

TURİZM EĞİTİMCİLERİ PERSPEKTİFİNDEN TURİZM EĞİTİMİ TOURISM EDUCATION FROM THE PERSPECTIVE OF TOURISM EDUCATORS

Tülay POLAT ÜZÜMCÜ*
Ömür ALYAKUT**

Öz

Turizm sektöründe sunulan hizmet kalitesinin en önemli unsurlarından birisi, sektördeki işgücünün teorik ve pratik yeterliğidir. Bu anlamda eğitim kurumları; öğrencilerin hem akademik başarısında hem de iş yaşamına hazırlık uygulamaların kazandırılmasında önemli bir yere sahiptir. Turizm eğitim kurumlarının temel amacı da, turizm sektöründe iş görece elemanları temel eğitimden geçirecek tüm eğitim alanlara turizm bilinci ve felsefesinin kazandırılmasıyla turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunarak, turizm sektörüne yetişmiş nitelikli personel sağlamaktır. Türkiye’de turizm eğitimi gelişmekte olup, gerek ortaöğretim gerekse yükseköğretimde turizm sektörünün ihtiyaçlarına yanıt verebilecek nitelikte turizm eğitimi verebilmek için araştırmalar sürmektedir. Bu kapsamda turizm eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, genel olarak turizm eğitime yönelik araştırmaların öğrenci bakış açısı, turizm sektörünün bakışı ve turizm öğretmenlerinin bakış açısı olmak üzere üç perspektiften yaklaşıldığı görülmektedir. Bu araştırmaların en fazla çalışmanın öğrenci perspektifine odaklandığı, ardından turizm sektörünü konu alan araştırmaların yapıldığı, en az araştırılmış olan boyutun ise turizm eğitimi veren akademisyenlere yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir.

Bu düşünceden hareketle bu çalışma, Türkiye’de üniversite düzeyinde turizm eğitimi veren turizm akademisyenlerinin turizm eğitimine ilişkin görüşlerini derinlemesine almayı hedeflemiştir. Bu amaçla, nitel çalışmanın yararlı olacağına inanılarak bu çalışma hazırlanmıştır. Araştırmanın verileri yapılandırılmış mülakat tekniğiyle toplanmıştır. Çalışmada her akademik düzeyden eğitimcinin görüşünü alabilmek üzere amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Verilerin analizinde nitel analiz tekniklerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada uygulanan yapılandırılmış görüşmeler transkript haline dönüştürülmüş, transkriptlere betimsel analiz uygulanarak kategoriler belirlenmiş, elde edilen veriler açıklanarak yorumlanmış ve sonuçlar ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda turizm eğitime yönelik turizm akademisyenlerinin görüşleri doğrultusunda turizm eğitiminin geliştirilmesine yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Turizm Eğitimi, Turizm Eğitimcileri.

Abstract

Theoretical and practical sufficiency of the labour force is one of the most important elements of service quality offered in the tourism sector. Therefore, educational institutions have a significant role in acquiring both academic achievement and preparation for business life. The main objective of tourism education institutions is to contribute the development of the tourism sector by giving basic education as well as tourism awareness and philosophy, to the staff who will work in the tourism sector and thus to provide skilled personnel in the tourism sector. Tourism education is developing in Turkey and researches are continuing in order to enhance tourism training in secondary education and higher education in a manner that can well respond to the needs of the tourism sector. In this context, when studies related to tourism education are examined it is seen that the researches on tourism education are approached from three perspectives, namely, student viewpoint, tourism sector viewpoint and perspective of tourism educators. In addition, it is seen that most of the researches in this field focus on the student's perspective, followed by research on the tourism sector, and tourism academicians is the least researched dimension. Therefore, this study aimed to determine the opinions of tourism academicians at university level in Turkey.

The data of the study is collected by structured interview technique. In the study, objective sampling is used to obtain the views of the educator from each academic level. Content analysis which is one of the qualitative analysis techniques is used in the analysis of the data. The structured interviews are transformed into transcripts, descriptive analysis was applied to the transcripts to determine the categories and then the results are presented and interpreted. Consequently, suggestions were made for the development of tourism education in line with the opinions of tourism academicians related to tourism education.

Keywords: Vocational Education, Tourism Education, Tourism Educator.

1. GİRİŞ

Dünyada yaşanan küreselleşme eğilimleri, turizm eğitiminin yapısını ve uygulamalarını da etkilemektedir. Artan rekabet koşulları, turizmde hizmet kalitesini ön plana çıkarmaktadır. Turizm sektöründe sunulan hizmet kalitesinin en önemli unsurlarından birisi de sektördeki işgücünün teorik ve pratik yeterliğidir (Öztürk ve Görkem, 2011). Bu yeterliği sağlayabilmek üzere verilen turizm eğitimi, her düzeydeki öğrencilere turizm bilincini vermek, turizm sektöründe çalışan personelin genel ve mesleki bilgilerini artırmak ve turizm sektörüne yönetici, araştırmacı, uzman, teknisyen vb. yetiştirmek için yapılan faaliyetlerdir (Olalı, 1973; aktaran:

* Yrd. Doç.Dr., Kocaeli Üniversitesi Kartepe Turizm MYO, tulay.uzumcu@kocaeli.edu.tr

** Öğr. Gör., Kocaeli Üniversitesi Kartepe Turizm MYO, oalyakut@kocaeli.edu.tr

Baykal ve Şahin, 2015).Turizm eğitim kurumlarının temel amacı, turizm sektöründe iş görece elemanları temel eğitimden geçirerek tüm eğitim alanlara turizm bilinci ve felsefesini kazandırılmasıyla turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunarak turizm sektörüne yetişmiş kalifiye personel sağlamak (Ehtiyar Üngören, 2008: 162), yönetim tekniklerini öğretmekle dünyada kabul görmüş turizm anlayışını entegre etmek; yeni kavram, fikir ve teknolojileri kavrayabilecek üst düzey turizm profesyonellerini yetiştirmektir (Üzümcü ve Bayraktar, 2004: 80).

Türkiye’de turizm sektörünün gelişimi ve beraberinde turizm eğitimi 1980’lerden sonraya gelişme göstermiş, turizm eğitimine yönelik araştırmalar ise ancak 1990’lı yılların sonuna doğru yapılmaya başlanmıştır. Turizm eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar genel olarak, öğrenci bakış açısı, turizm sektörünün bakışı ve turizm öğretmenlerinin bakış açısı perspektifinden yapılmıştır. Özellikle en fazla çalışmanın öğrenci perspektifinden yapıldığı ve bu araştırmalarda; öğrencilerin turizm eğitimini ve mesleği tercih nedenleri, gelecek beklentileri, kariyer olanakları, memnuniyet düzeyleri, mezuniyetten sonra farklı çalışma alanlarına yönelme nedenleri vb. konular odağında olduğu görülmektedir. Turizm sektörünü konu alan araştırmalar ikinci sırada yer almakta ve daha çok sektörün turizm eğitiminden ve turizm mezunlarından beklentileri, sektörün ihtiyaçlarına cevap verebilecek turizm eğitimi nasıl olmalı ve turizm sektörünün çalışma koşulları ile öğrencilerin aldıkları turizm eğitimine rağmen turizm sektöründen ayrılma nedenleri vb. konulara odaklanmıştır. Üçüncü ve en az araştırılmış konu ise turizm eğitimi veren akademisyenlere yönelik araştırmalardır. Turizm eğitimcilerine yönelik birkaç çalışmada; mesleki eğitimin yeterliği ve etik boyutu, eğitimcilerin stajların yeterliğine ilişkin görüşleri ve turizm akademisyenlerinin profilleri konularına odaklanılmışlardır. Yapılan araştırmalar genellikle nicel olup, turizm eğitimcilerine yönelik nitel araştırma sayısı son derece sınırlıdır. Bu sebeple bu araştırma turizm eğitime yönelik turizm eğitimi veren turizm akademisyenlerinin derinlemesine görüşlerini edinmek üzere hazırlanmıştır.

Turizm sektörünün Türkiye’deki yapılması ve eğitiminin henüz çok yeni olması, bu konudaki araştırma ve çabalarında sınırlı sayıda olmasına nedendir. Bu düşünceden hareketle bu çalışma, Türkiye’de üniversite düzeyinde turizm eğitimi veren turizm akademisyenlerinin turizm eğitime ilişkin görüşlerini almayı hedeflemiştir. Araştırmanın verileri yapılandırılmış mülakat tekniğiyle toplanmıştır. Çalışmada her akademik düzeyden eğitimcinin görüşünü alabilmek üzere amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Verilerin analizinde nitel analiz tekniklerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada uygulanan yapılandırılmış görüşmeler transkript haline dönüştürülmüştür. Ardından bu transkriptlere betimsel analiz uygulanarak kategoriler belirlenmiştir. Verilerden belirlenen kategorilerin yanı sıra içerik analizleri yapılarak kodlar oluşturulmuş, elde edilen veriler açıklanarak yorumlanmış ve sonuçlar ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda, turizm akademisyenlerinin görüşleri doğrultusunda turizm eğitime yönelik öneriler getirilmiştir.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Bu bölümde eğitim, mesleki eğitim, turizm mesleki eğitimi kavramları ile Türkiye’de turizm eğitiminin yapısına değinilerek, turizm eğitimi ile ilgili yapılmış çalışmalar öğrenci, sektör ve akademik bakış açıları perspektifinden sıralanacaktır.

2.1. Turizm Eğitimi ve Turizm Eğitimine Yönelik Araştırmalar

Eğitim her toplumun temel yapı taşıdır ve eğitim günümüzün bilgi temelli toplumlarında, ülkelerin müreffeh, sağlıklı ve adil inşasında, tek ve en iyi yatırım olup (Education First, 2012: 4), yeni yetişen kuşakları, toplum hayatına hazırlamak amacıyla, onların gerekli bilgi, beceri ve anlayış kazanmalarına, kişilik geliştirmelerine yardım etme etkinliğidir (Hacıoğlu vd., 2008). Bir başka tanıma göre eğitim, toplumun verimliliğini arttıran, kalkınmanın gerçekleşmesi için gerekli nitelik ve niceliklere sahip işgücünün yetişmesini sağlayan ve toplumda bireylerin yeteneklerine göre yetişme imkânı sağlayan etkili bir araçtır. Kumar ve Ahmad’e (2008) göre ise eğitim, bir amaca yönelik bilinçli veya bilinçsiz, psikolojik, sosyolojik, bilimsel ve felsefi bir süreç olarak tanımlanabilir (Kumar ve Ahmad, 2008: 3). Genel anlamda eğitim, bireyin davranışlarını istenilen yönde geliştirme süreci olup, toplumların gelişme düzeylerini gösteren, toplumdaki aydınların sayısını arttıran, bu insanların karakterlerini geliştiren, milli birliği sağlayan önemli ve vazgeçilmez bir öğedir (Sabuncuoğlu, 1991; Hacıoğlu, 1992; Aksu ve Bucak, 2012; aktaran: Orhan, 2015: 3).

Genel olarak turizm eğitimi kapsamında üzerinde durulan konu mesleki eğitimidir. Mesleki eğitim, bir toplumdaki bireylerin meslek sahibi olabilmeleri ve bireye mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeteneklerini kazandırarak, kişinin kabiliyetlerinin fiziksel, entelektüel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden geliştirilmesini sağlama sürecidir (Aksu ve Bucak, 2012: 9). Mesleki eğitim; bir toplumdaki bireylere

meslek sahibi olabilmeleri için mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yetenekleri kazandırarak, kişinin kabiliyetlerinin fiziksel, entelektüel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden geliştirilmesi süreci olarak da tanımlanmaktadır. Mesleki eğitim, toplumdaki bireylerin bir meslek sahibi olabilmesi ve mesleğe uygun bilgi ve becerilerin verileceği bir eğitim sürecinde yetişmesi ve gelişmesi için uygulanan bir eğitim öğretim sistemidir. Başarılı bir eğitim için, genel eğitimin kapsamlı içeriği ile mesleki eğitimin gerçek ortamda öğrenme ve uygulama boyutunun bütünleştirilmesi gerekmektedir (Aymankuy ve Aymankuy, 2002; Bozok, 1992; Yılmaz, 2003; aktaran: Aymankuy vd., 2013).

Mesleki turizm eğitimi ise, turizm sektöründeki işletmelerin verimliliğini artırıcı yönde bilimsel metotların oluşturulmasının yanı sıra, sektörün ihtiyaç duyacağı araştırma ve planlama çalışmalarını gerçekleştirmek ve bu çalışmalar doğrultusunda sektöre eleman yetiştirmek amacıyla yapılan bir eğitim sürecini ifade etmektedir (Hacıoğlu vd., 2008: 11). Mesleki turizm eğitiminin temel amacı, turizmin ihtiyaç duyduğu mesleki formasyonu vermektir. Turizm eğitimi veren kurumlar, turizm işletmelerinin ihtiyacı olan pek çok hizmeti sağlayabilecek alt kademe insan gücünü, ara insan gücü olarak tanımlanan orta kademe işgücünü ve turizmle ilgili kamu ve özel sektör kurumlarına yönetici, araştırmacı ve planlayıcı elemanları yetiştirmek amacıyla üst kademe insan gücünü sağlamayı hedeflemektedir (Aymankuy vd.2013: 104). Mesleki turizm eğitimi teorik ve pratik öğrenimden, meslek ahlakına ve mesleğin temel prensiplerine kadar uzanan çeşitli disiplinlerin verildiği ve belli bir iş için sağlanması gereken bir eğitimidir. Özetle turizm eğitiminin amaçları (Üzümcü ve Bayraktar, 2004: 80) şunlardır:

- Eğitim yoluyla teorik ve pratik arasında ilişki kurmak, turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunmak,
- Turizm sektörüne yetişmiş kalifiye personel sağlamak ve turizmin ekonomik kalkınmadaki önemini anlatmak,
- Vatandaşa olumlu bir turizm bilinci yaratmak,
- Turizm sektöründe çalışanlara mesleki bir formasyon kazandırmak,
- Turizm işletmelerinde çalışanların bilgi ve becerilerini artırmak,
- İnsanların turizme ilgisini çekmek, nitelikli turizm eğitimcileri yetiştirmektir.

Türkiye’de mesleki turizm eğitimi, örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Örgün mesleki turizm eğitimi, örgün eğitim veren ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarındaki okullardan oluşmakta, yaygın turizm eğitimi ise, gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki kurslar niteliğindedir (Baltacı vd., 2012, 18). Örgün eğitim, belirli yaş gruplarındaki ve aynı seviyedeki bireylere amaca göre hazırlanmış programlarla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitim olup, kendi içinde genel ve mesleki eğitim olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür (Hacıoğlu vd.,2008, 4). Örgün turizm eğitimi olarak adlandırılan mesleki düzeyde formasyon veren turizm eğitim ve öğretimi, turizm sektörünün değişik dalları için bilgili, becerikli, yetenekli, verimli ve bilinçli elemanlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Yaygın eğitim ise, değişik yaş gruplarında ve seviyelerindeki bireylere, amaçlara uygun hazırlanmış programlarla, programların gerektirdiği ortam ve sürelerde verilen eğitimidir. Yaygın turizm eğitiminin amacı, toplumda turizm bilincini oluşturmaktadır (İbicioğlu vd., 2003). Günümüzde örgün eğitim kapsamında yer alan, ortaöğretim düzeyinde eğitim veren turizm meslek liseleri, sektörün çalışan ihtiyacını karşılamayı amaçlarken; sektördeki ara eleman ya da orta kademe yönetici ihtiyacının karşılanması ise ön lisans düzeyindeki meslek yüksekokullarının amaçları arasında yer almıştır. Sektörün, eğitimci ve üst düzey yönetici ihtiyacı ise lisans düzeyinde eğitim veren turizmle ilgili farklı isimlerdeki yüksekokullar ve fakülteler tarafından karşılanmaktadır. Yükseköğretim düzeyindeki bu kurumlar 2547 sayılı kanunun 3.maddesinde şöyle açıklanmaktadır (Kozak, 2009; Boylu ve Arslan, 2014; Hacıoğlu vd., 2008).

- *Lisans (Fakülte/ Yüksekokul):* Lisans eğitimi, ortaöğretime dayalı en az sekiz yarıyıl ve dört yılı kapsayan yükseköğretim türü olup, bu tip bir eğitimin amacı, turizm sektöründeki başlangıç düzey yöneticileri yetiştirmektir. *Fakülte*, yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine birimler bağlanabilen bir yükseköğretim kurumu, *Yüksekokul ise*, belirli bir mesleğe yönelik eğitim- öğretime ağırlık veren bir yükseköğretim kurumudur.
- *Önlisans (Meslek Yüksekokulu):* Belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyıllık eğitim-öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur.
- *Lisansüstü Eğitim:* Türkiye’de lisans eğitimini tamamlayanlar için, lisansüstü turizm eğitimi (yüksek lisans ve doktora) verilmektedir. Yüksek lisans düzeyindeki turizm eğitiminin amacı, öğrencilere kariyer kazandırmak ve turizm sektöründe orta ve üst düzey yönetici, eğitimci, danışman ve araştırmacı

yetiştirmektedir. Doktora düzeyinde turizm eğitiminin amacı ise, turizmle ilgili akademik araştırmalar yapmak, problem çözmek ve öğretim-iletişim yeteneklerini geliştirmektedir.

Tablo 1: Turizm Eğitimi Üzerinde Yapılmış Çalışmalar

Yazarlar	Temel Bulgu
Kızılırmak (2000), Kuşlivan (2000), Ağaoglu (1991), Tüylüoğlu (2003), King v.d. (2003), Altman-Brothers (1995)	Turizm sektörünün işgücü ihtiyacını, turizm eğitimi almamış işgücünü istihdam ederek karşılamakta olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca turizm eğitimi almış mezunların büyük çoğunluğunun turizm sektörü dışında istihdam edildiği saptanmıştır.
Ünlüönen (2004), Kuşlivan ve Kuşlivan (2000)	Öğrencilerin okumakta oldukları programa ve mezuniyet sonrası iş imkanları ile ilgili değerlendirmelerinde zamanla olumsuz yönde değişimler saptanmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun seçtiği bölümden pişman oldukları ifade edilmiştir.
Aksu ve Köksal (2005)	Öğrencilerin sektöre karşı olumsuz bir tutum ve görüş içerisinde oldukları saptanmıştır. Bu öğrencilerin yanında olumlu görüş bildiren öğrenciler de bulunmuş, bu öğrencilerin üniversite giriş sınavında turizm bölümünü istekli seçerek, stajlarını yurt dışında gerçekleştirdikleri belirtilmiştir.
Güzel (2006), Aktaş ve Boyacı (1992)	Yükseköğretim kurumlarında sunulan turizm eğitiminin öğrencilerin beklentilerini karşılamadığını ve öğrencilerin tatmin düzeylerinin oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir.
Kozak ve Kızılırmak (2001), Pvesic ve Brymer (1990), Baron ve Maxwell (1993), Gez (1994)	Staj yapan öğrencilerin yapmayan öğrencilere göre sektöre karşı daha olumsuz tutum içinde oldukları saptanmıştır. Turizm eğitimi almış mezunların zamanla turizm sektöründe çalışmak istemediklerini ifade görmüştür.
Pelit ve Güçer (2006) Çakır (1998), Kuşlivan ve Kuşlivan (2000), Baron ve Maxwell (1993)	Öğrenciler, verilen eğitimin staj esnasında yarar sağlamadığını belirtmiş ve staj yaptıkları kurumlarının kendilerini ucuz iş gücü olarak gördükleri ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin staj uygulamalarından memnun olmadıkları ve meslekten uzaklaştırdığı saptanmıştır.
Demir (2000), Johnstone (1994)	Turizm öğrencilerinin, sektörün beklentilerini tam karşılamadıkları tespit edilmiştir.
Koyuncu (2000)	Turizm işletmeciliği öğrencilerinin beklentilerinin sektöre uyum sağlamadığını saptamış ve çalışma koşullarının öğrencileri olumsuz tutum içersine sürüklediği ifade edilmiştir.
Purcell ve Quinn (1996)	Turizm endüstrisinde çalışanların eğitim durumlarının diğer çalışanlara göre düşük kaldığı tespit edilmiştir.
Koko ve Guerrier (1994)	Turizm eğitmenlerinin verdiği mesleki eğitimi etik açısından inceledikleri araştırmada, etik ilkelerin tam uygulanmadığını ve verilen eğitimin yetersiz olduğunu saptamışlardır.
Üzümcü ve Bayraktar (2004)	Turizm endüstrisinde çalışanların eğitim durumları diğer sektörlerde çalışanlara göre düşük kaldığı tespit etmişlerdir.
Üzümcü, Alyakut ve Günsel (2015)	Turizm öğrencilerinin, turizm eğitimi alma nedenleri ile mesleğin geleceğine ilişkin bakış açıları araştırılmış, öğrenciler ücretlere ve kariyer imkânlarına ilişkin algılarının turizm eğitimi tercih etme nedenlerine göre farklılaştığını ve ücret ile kariyer beklentilerine ilişkin gelecek algılarının üniversite tercihlerine göre farklılaştığını ifade etmişlerdir.
Üzümcü (2015)	Otel yöneticilerinin turizm eğitimine yönelik algılarını belirttikleri araştırmada, yöneticiler; turizm eğitiminde, teorik dersler yanında uygulamalı dersler verilmesini, öğrencinin; kişisel gelişimlerinin sağlanması, mesleki olarak bilinçlendirilmesi, kariyer planlaması yapmalarının sağlanması ve turizm eğitiminin uzman hocalar/sektör profesyonelleri tarafından verilmesi gerektiğini ve öncelikle temel eğitimin kalitesinin artması gerektiğini ve üniversitelere büyük görevler düştüğünü ifade etmişlerdir.
Boylu ve Arslan (2014)	Türkiye’de turizm eğitimindeki son rakamsal gelişmelerin değerlendirildiği araştırmada, yıllar itibarıyla turizm eğitimi alan öğrenci sayısında önemli miktarlarda artış olduğu ancak turizm eğitimi veren öğretim elemanı sayısındaki artışın, öğrenci sayısındaki artış karşısında yetersiz kaldığı görülmektedir.
Ayankuy, Tetik, Girgin, Ayankuy Ş. (2013)	Bu çalışma, hem lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin hem de görev yapan akademisyenlerin staj uygulamalarına yönelik bakış açılarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin ve akademisyenlerin, turizm eğitimi açısından stajı önemli buldukları belirlenmiştir.
Baykal ve Şahin (2015)	Önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren okullarda geçerli olan ders programlarını inceleyerek, analiz etmişler, kültür dersleri dışında, MYO’da mesleki beceriye dayalı dersler bulunduğunu, uygulama derslerinin de bulundurulmasının gerektiğini ve yabancı dil derslerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir.
Çuhadar ve Çetintürk (2016)	Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin, turizm sektöründe kariyere yönelik algılarının belirlenmesi amaçlı hazırlanan çalışmada, öğrencilerin büyük bir kısmının turizm sektörüne yönelik olumlu bir tutum içerisinde oldukları saptanmıştır.
Demir ve Demir (2016)	Turizm lisans öğrencilerinin kurumlarından akademik beklentileri ile onlara sağlanan akademik hizmetlerden memnuniyet düzeylerini karşılaştıran ve kariyer planlaması ile ilişkisini ortaya koyan araştırma sonucunda, bireylerin beklentileri ile memnuniyet düzeylerinin ters yönlü bir ilişkisi olduğu, ve bu iki temel faktörün kariyer planlamasını etkilediği bulgusuna ulaşıldığı belirtilmiştir.
Erdoğan ve Yıldırım (2014)	Türkiye’de lisans düzeyinde verilen turizm eğitimi inceleyen araştırmada, turizm eğitiminin 9 farklı fakülte/yüksekokul ve 11 farklı bölümde verilmesi, farklı eğitim politikaları ve standartların oluşmasına sebebiyet verdiğinden turizm fakülteleri adı altında toplanması gerektiğine, staj, yurtdışı deneyim, uygulama oteli gereği, yabancı dil hazırlık eğitimi vb. gerekliliğine değinmişlerdir.
Orhan (2015)	Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektörü ile ilgili algısını ortaya koymak ve bu algının çalışma niyeti üzerindeki etkisini belirlemek üzere çalışmada, öğrencilerin sektöre yönelik algılarının çalışma niyetlerine etkisini ölçen boyutlar (yönetim, ücret, işin doğası, sosyal haklar, iş tatmini, yasal mevzuat, çalışma koşulları, motivasyon, terfi imkânı ve kariyer) ile çalışma niyeti arasında anlamlı ilişkiler olduğu belirtilmiştir.
Soybalı ve Bayraktaroğlu (2013)	Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları hakkında bilgi elde etmek üzere yapılan çalışmada; uygulama olanaklarının yetersizliğine değinilmiş ve öğretim elemanlarının verdikleri uygulamalı derse yönelik niteliklerinin uygun olmadığı durumlarda değiştirilmediklerini ifade

	etmişlerdir.
Ulama, Batman, Ulama (2015)	Araştırma, lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik algılarını tespit etmek üzere yapılan çalışmada, öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik algılarının genellikle olumlu olduğu ancak yine de turizm endüstrisinin kendine özgü yapısından kaynaklanan olumsuzlukların farkında oldukları ve turizm eğitimi almayı kendi istekleriyle seçtikleri belirtilmektedir.
Temizkan, Behremen (2017)	Turizm akademisyenlerinin profillerini ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışma, yüksek turizm öğretimi veren okullarda çalışan akademisyenlerin durumları hakkında; turizm diplomalıların kendi öğretim kurumlarında akademisyen olmalarının ve özellikle idareci olmalarının önünde engeller olduğu, turizm doktoralıların ve turizm doçentlerinin sayılarının artmasının gerektiği belirtilmiştir.

Kaynak: (Baltacı F., Üngören E., Avsallı H. ve Demirel O.N., 2012; Boylu ve Arslan, 2014; Üzümcü, 2015; Üzümcü, Alyakut, Günsel, 2015; Baykal ve Şahin, 2015; Çuhadar ve Çetintürk, 2016; Orhan, 2015; Temizkan ve Behremen, 2017; Ulama, Batman ve Ulama, 2015) den uyarlanarak oluşturulmuştur.

Eğitim kurumları öğrencilerin akademik başarısında olduğu gibi iş yaşamına hazırlık, uygulamalara yönelik teorinin kazandırılması ve bilginin paylaşımında belirli davranış ve alışkanlıkların edinmesinde önemli işleve sahiptir. Turizm eğitim kurumları ise, turizm sektöründe çalışacak bireyleri eğitimden geçirerek, turizm bilinci ve felsefesini kazandırılmasıyla, turizm sektörüne yetişmiş, nitelikli ve sektörün ihtiyaçlarına yanıt verebilecek personel sağlamamaktadır (Demir, 2013; Nelson 2003; aktaran: Demir ve Demir, 2016; Ehtiyar Üngören, 2008).

Turizm eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, genellikle araştırmaların; öğrenci, turizm sektörünün ve turizm eğitmenleri olmak üzere üç boyutta ele alındığı perspektiften yaklaşıldığı görülmektedir. Özellikle en fazla çalışmanın öğrenci perspektifinden yapıldığı, en az araştırılmış olan ise turizm eğitimi veren akademisyenlere yönelik çalışmalardır. Turizm sektörünün Türkiye'deki yapılanması ve eğitiminin henüz çok yeni olması sebebiyle, bu konudaki araştırma ve çabalarında sınırlı sayıda bulunmaktadır. Özellikle turizm eğitime yönelik turizm eğitimcilerinin görüşlerinin alındığı nitel çalışmaların son derece sınırlı olması bu araştırmanın hareket noktası olmuştur.

2. ARAŞTIRMA

2.1. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak, katılımcıların deneyimlerinden doğan çıkarımların belirlenmesi amaçlanmaktadır. Nitel araştırma; araştırmacının araştırılacak konu ya da olayı doğal ortamında incelediği, araştırılan bireyin bu durumlar hakkında zihninde yapılandığı anlamları belirlemek ve bunları yorumlama gayretinde olduğu bir araştırma türüdür (Lincoln ve Guba, 1985; Denzin ve Lincoln, 1998). Görüşme, nitel araştırmada temel veri toplama araçlarından (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Görüşme de yapılandırılmış mülformu kullanılmıştır. *Yapılandırılmış Mülakatlar*; daha önceden belirlenmiş standardize soru setinden oluşan mülakatlardır (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2007: 82-84). Bu çalışmada nitel araştırma yönteminin kullanım nedeni, daha önce nicel araştırma yöntemleriyle yapılmış olan çalışmalara, turizm eğitimcilerinin görüşlerinin alınarak, turizm eğitimi konusunun derinlemesine araştırılmak istenmesidir. Nitel araştırmaların doğası gereği, araştırmada elde edilen verilerin genellenmesi amaçlanmamıştır.

2.2. Araştırmanın Örnekleme ve Veri Toplama Süreci

Bu araştırma, Türkiye genelinde turizm eğitimi veren ve araştırmaya katılmayı kabul eden 14 adet çeşitli kademelerde turizm eğitimi veren akademisyenler ile 2017 Mayıs-Haziran aylarında, yapılandırılmış görüşme formu ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada her akademik düzeyden eğitimcinin görüşünü alabilmek üzere amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Turizm eğitimcilerine turizm eğitime yönelik yapılandırılmış görüşme formları gönderilmiştir. Bu mülakat formu, farklı zamanlarda araştırmaya katılan turizm eğitimcileriyle ayrı ayrı yürütülmüştür. Mülakat kapsamında adaylara yöneltilen sorular aşağıdaki şekildedir:

S1: Turizm eğitiminin niteliğini yeterli buluyor musunuz? Turizm eğitimi nasıl değerlendirirsiniz?

S2: Turizm eğitimi müfredatınızı yeterli görüyor musunuz? Eksiklik ve yanlışlıklar nelerdir?

Var ise düzeltmek için neler yapılabilir?

S3: Okulunuzun fiziki (laboratuvar, uygulama vb.) ve akademik olanaklarını yeterli görüyor musunuz? Eksikleri var ise nelerdir?

S4: Sizce okulunuz müfredatı ve ders içeriği öğrenci ve/veya sektör beklentisini karşılıyor mu?

S5: Sizce turizm eğitiminin bir parçası olan stajlar yeterli mi? Nasıl olabilir?

S6: Okulunuz ile turizm sektörü iletişimi nasıl yürütülmektedir? Nasıl olmalıdır?

S7: Turizm okulları ve turizm öğrencilerinin kariyer olanaklarını nasıl değerlendirirsiniz?

S8: Müfredat ve turizm eğitimi hakkında eklemek istediğiniz konu ve düşünceleriniz.

2.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel analiz tekniklerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde görüşme, gözlem veya dokümanlar yoluyla elde edilen nitel araştırma verileri; *Verilerin kodlanması, Temaların bulunması, Kodların ve temaların düzenlenmesi, Bulguların tanımlanması ve Yorumlanması* olmak üzere dört aşamada analiz edilir. Araştırmada uygulanan yapılandırılmış görüşmeler transkript haline dönüştürülmüştür. Ardından bu transkriptlere betimsel analiz uygulanarak kategoriler belirlenmiştir. Verilerden belirlenen kategorilerin yanı sıra içerik analizleri yapılarak kodlar oluşturulmuştur. İçerik analizi yönteminde birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmekte ve okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenlenerek yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmada elde edilen verilerin kodlanması sürecinde veri seti okunarak kodlar ortaya çıkarılmıştır. Burada veriler içerisindeki kavramları anlamlandırmak amacıyla kodlama yapılmıştır. Tematik kodlama yapmak için de ortaya çıkan kodların benzerlik ve farklılıkları saptanarak ve buna göre birbiriyle ilişkili olan kodlar bir araya getirilerek temaların altında yer alan veriler anlamlı bir bütün haline getirilmiştir. Çok sayıda verinin ortak yönü ortaya konularak ne sıklıkta oldukları belirlenmiştir. Veriler kodlara ve temalara göre düzenleme yapılarak doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Elde edilen veriler açıklanarak yorumlanmış ve sonuçlar ortaya konulmuştur.

2.4. Araştırmanın Sonuçları ve Değerlendirilmesi

Araştırma Türkiye genelinde turizm eğitimi veren ve araştırmaya katılmayı kabul eden 14 adet çeşitli kademelerde turizm eğitimi veren akademisyenler ile yarı yapılandırılmış mülakat yolu ile gerçekleştirilmiş, tanımlayıcı bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Turizm Eğitimcilerine Ait Demografik Veriler

Cinsiyet	Frekans	Turizm Sektörü Deneyimi	Frekans
Kadın	6	Var	14
Erkek	8	Yok	-
Toplam	14	Toplam	14
Yaş		Unvan	
24-34	6	Araştırma Görevlisi	4
35-45	4	Öğretim Görevlisi	2
46-56	2	Yardımcı Doçent Doktor	3
57-67	2	Doçent Doktor	3
68 ve üst	-	Profesör Doktor	2
Toplam	14	Toplam	14
Akademik Mesleki Deneyim		Mesleki Deneyimin Süresi	
01-05 yıl	3	Sadece staj	1
06-10 yıl	4	01-05 yıl	5
11-15 yıl	1	04-06 yıl	3
16-20 yıl	2	07-09 yıl	-
21 yıl ve üstü	4	10 yıl ve üstü	5
Toplam	14	Toplam	14
Akademisyenlerin Eğitimleri (Lisans)		Akademisyenlerin Eğitimleri (Lisansüstü)	
Turizm	10	Turizm	9
İşletme/İktisat	1	İşletme/İktisat	1
Diğer (Mühendislik, Beslenme Eğitimi)	3	Diğer (Mühendislik, Beslenme Eğitimi)	4
Toplam	14	Toplam	14

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmamızda turizm eğitimcilerinin turizm eğitimine yönelik düşüncelerini tespit etmek amacıyla sekiz ana tema oluşturulmuştur. Bu temalar çerçevesinde 10 turizm akademisyeni ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu temalar tablo başlıkları olarak verilmiştir. Uygulanan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonrası kaydedilen turizm eğitimcileri verileri transkript haline dönüştürülmüş, bu transkriptlere betimsel analiz uygulanarak temalar belirlenmiş ve elde edilen verilerin içerik analizleri yapılarak odak noktaları oluşturulmuştur. Oluşturulan temalar ve odak noktaları dâhilinde elde edilen veriler, akademisyenlerin ifadelerinde değişiklikler yapılmadan ele alınmıştır. Veriler toplanırken ve analiz edilirken her bir akademisyene A1, A2, A3.... şeklinde kodlar verilmiştir.

2.6. Yapılandırılmış Mülakat Bulguları

Bu bölümde turizm eğitimine yönelik sorular, eğitimcilerin cevapları doğrultusunda tablolaştırılmıştır. Bu kapsamda yanıtlar aynen aktarılmış ve farklılıklar odak noktaları olarak belirtilmiştir.

Tablo 3: Turizm Eğitiminin Niteliğinin Belirlenmesi

Tema I: Turizm Eğitiminin Niteliğinin Belirlenmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
A1: "Türkiye'de turizm eğitimi maalesef fazla teorik, uygulamaya dayalı değil. Turizm eğitiminin tıpkı tıp eğitimi gibi uygulamalı olarak verilmesi gerekir... Aksi takdirde bir tarih eğitimi gibi turizm eğitimini dersliklere sıkıştırırsak başarılı eğitim verdiğimizizi söyleyemeyiz..."	-Uygulama
A2: ".....Yeterli bulmuyorum. Sektör deneyimli akademisyen sayısı az.."	-Sektör deneyimi
A3: "...Müfredat bence yeterli. Daha fazla üniversite-sektör işbirliği olursa daha iyi olur.."	- İşbirliği
A4:"Hayır yetersiz buluyorum. Her ilde lise ve çoğu üniversitede program olarak kendisini gösteren turizm eğitimi, planlama ve politika geliştirilmeden sürdürülmektedir. Bazen tek bir uygulama alanı olmadan, bazen bina ile uygulama alanları ama yetersiz eğitmen kadrosu. Yeterli olabilen, kadrosu geniş kurumlarımız yok değil ancak sayı hala yetersiz..."	-Yetersiz
A5: "...Eksiklikler var. Yurt dışındaki ülkelerle karşılaştırıldığında yeterli değil"	-Yetersiz
A6:"...Yeterli, ancak bazı bölümler özel nitelikler barındırmalıdır. Bunların eğitim programlarında ders içeriği, sayısı ve saati, sektör gibi diğer paydaşlardan yararlanarak yapılmalıdır..."	-Yeterli
A7: "...Turizm alanında yiyecek içecek hizmetleri alanında henüz bilimsel bir alt yapı oluşturulamadı. Bu nedenle turizm eğitiminin bütün alanları henüz başlangıç aşamasında..."	- Başlangıçta
A8: "...Turizm eğitimi uygulama ağırlıklı bir niteliğe sahiptir. Fakat Türkiye'deki turizm bölümünün olduğu pek çok MYO'nun uygulama yeterliliğine sahip olduğunu söylemek zor...Turizm sektörü dinamik bir sektör, sektördeki pek çok uygulama sürekli değişmekte ve yenilenmektedir. Turizm eğitimi veren hocaların bu yenilikleri sürekli takip ederek derslerini güncel bir şekilde işlemeleri önemlidir. Ancak pek çok dersin içeriği, materyali ya da kullanılan kitaplardaki bilgiler sektöre paralel şekilde güncellenmemektedir. Bu durum da öğrencinin sektörde bocalamasına sebep olabilir."	-Uygulama yetersizliği -Bilgilerin güncellenmesi gerekli
A9: "...Turizm eğitim nicelik bakımından yeterli ancak nitelik bakımından yetersizdir. Benzer düşünceyle hareket edildiğinde niteliğin ölçülebilmesi ve amaca hizmet etmesi gerekmekte, Yüksekokul/fakültelerin kaliteyi artıracak teori ve uygulama alanları geliştirmeleri gerekir. Sadece kendi içerisinde değil, dışarıdan verilecek katkı ve öğrencilerin diğer alanlarda yapacakları çalışmalarla sektöre ilişkin eksiklikleri giderilebilir..."	-Nitelik yetersiz -Geliştirilmesi gerekli
A10: "...Yabancı dil ve teorik derslerin uygulama eksikliği bulunmaktadır. Onun dışında yeterli denilebilir..."	Y.dil/uygulamaeksik
A11: "...Niteliğin üniversiteden üniversiteye, fakülteden fakülteye değiştiğini düşünüyorum. Ancak sektörün ihtiyacını gözönüne alınca genel olarak eğitim niteliğini yeterli hatta fazla uzun buluyorum....."	-Eğitim niteliği değişkenliği
A12: "...Yeterli değil. Bölüm, fakültelerin altında teorik derslerle boğuluyor. Sektörden kopuk, güncelleme yok..."	-Yeterli değil
A13:"Yeterli değil. Turizm eğitiminde daha fazla uygulama, staj olanakları, teoriden uygulamaya geçiş artırılmalıdır."	--Uygulama artmalı
A14:"...Teorik derslerin yanında pratik derslerin daha fazla olmasını uygun buluyorum..."	-Uygulama artmalı

Tablo 4: Turizm Eğitimi Müfredatlarının Yeterliliğinin Belirlenmesi

Tema II: Turizm Eğitimi Müfredatlarının Yeterliliğinin Belirlenmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
A1: "...Müfredatlar çoğu zaman isimlerinin başında Prof., Doç.vb. ünvanlar olsa da uzman olmayan kişiler tarafından hazırlanıyor. Bu akademisyenler sektörden gelmedikleri için sektörün ihtiyaçları doğrultusunda değil eğitimleri ya da bildikleri konulardan müfredatı oluşturuyorlar. Bence bu müfredatlar içerisine lisans, yüksek lisans, doktora, doçentlik ve hatta profesörlük ünvanlarını turizm alanından alan, sadece teorisyen olmayan ve sektörü tanıyan akademisyenlerle birlikte sektörde çalışan turizm profesyonellerinin oluşturduğu bir komisyon tarafından hazırlanmalıdır...."	-Alan uzmanı olmayan kişilerin müfredatları hazırlaması -Komisyon olmalı
A2: ".....Müfredat uygulama ağırlıklı olmalı. Turist Psikolojisi dersi yer almalı.."	-Uygulama
A3: "...Turizm İşletmeciliği ve rehberlik bölümleri için yeterli görüyorum. Gastronomi bölümü için daha fazla uygulamalı ders olmalı...."	-Gastronomi için uygulama
A4: "...Büyük çoğunluğu yeterli gibi gözükse de güncel gelişmelere uyarlamak gerekmektedir. Mesela bir turizm hukuku, alternatif turizm, turizm ve inovasyon gibi yeni dersler müfredatlar da yer almalı ve gerek ortaöğretim gerek yükseköğretim kurumlarında birbirleriyle uyumlu müfredat oluşturulmalı, sektör çalışanlarının fikirleri alınmalı...."	-Güncellenmeli
A5: "...Yeni keşif yapmaya gerek yok. Diğer ülkelerdeki iyi örnekler incelenmeli. Güncel konular öne çkmalı, turizmde yaşanan değişimler takip edilmeli ve ders müfredatları yenilenmeli...."	- Diğer ülkeler incelenmeli
A6: "...Nitelik müfredat programları açısından ağırlığı turizm işletmeciliği programına dayalıdır. Derslerin teorik ve uygulama saati ve sayıları açısından yeterlidir. Ancak spesifik bölümlerde bu ders sayılarında azaltılmaya gidilmelidir..."	-Alana özgü dersler konulmalı
A7: "...Turizm eğitim müfredatları çok yetersiz. Eksikliği henüz bilimsel bir alana dayanmamasıdır. Bunu düzeltmek için farklı sektör temsilcileri ile çalışmalar yapılarak programlar bir düzene sokulabilir..."	-Sektör temsilcileri ile çalışmak
A8: ".....Müfredatımız ders içerikleri bakımından yeterlidir. Ancak eksiklik olarak değerlendirilebilecek bir konu bu derslerde verilmesi gereken uygulamalı eğitimidir...Müfredatımızda birinci sınıfta öğrencilere turizm sektörünü tanıtmaya adanmış meslek derslerine ağırlık verilmiştir. Bu derslerden özellikle yiyecek içecek servisi ve mutfak hizmetleri derslerinde uygulama ağırlıklı bir eğitim verilebilmektedir. Ancak önbüro ve kat hizmetleri gibi derslerde etkin bir uygulama eğitimi verilememektedir. Müfredatla ilgili bir diğer eksikliğin yabancı dil eğitimi olduğu söylenebilir. MYO'nun turizm bölümlerine hazırlık sınıfının açılması bu sorunu çözmeye yardımcı olabilir...."	-Uygulama alanların aktif olmaması - Yabancı dil yetersizliği
A9: "...Turizm eğitim müfredatını yeterli görmüyorum. Bunun ilk nedeni özellikle ve özellikle yıllardır konuşulan fakat bir türlü sonuca ulaşamamış sektör okul iş birliğinin yetersiz olmasıdır. Yani diğer bir ifadeyle üniversitenin ortaya koyduğu öğretim sistemi ile sektörün bekledikleri arasında önemli farklar bulunmaktadır. Bu farklılığı	-Sektör-okul işbirliği yetersiz

giderilmesi için Bologna sürecine bağlı kalınarak önemli paydaşların öğretim planı hakkında söz sahibi olması gerekmektedir...."	
A10: "...Müfredatlar yeterli sürekli güncelleniyor zaten. Ancak yabancı dil eğitimi aktif yapılmalı. Projelerle yurt dışı tecrübeler ile öğrencileri aktif öğrenmeye dahil etmeliyiz. Özendirilmeliyiz...."	-Aktif öğrenme
A11: "...İşletme dersleri çok fazla var. Turizm kökenli olmayan hocalar, öğrencilere çok fazla ve ağır işletme dersleri veriyor. Öğrenciler çok zorlanıyor. Daha fazla güncel turizm dersleri konularak, müfredatlar güncellenmelidir...."	-İşletme derslerinin yoğunluğu
A12: "İşletme dersleri yoğunlukta, güncel turizm uygulamalarına yönelik dersler eksik, sektörün temel ihtiyaçları dikkate alınmalı"	İşletme dersi yoğun
A13: "...Yeterli ancak uygulamalar eksik kalmaktadır...."	-Yeterli
A14: "...Müfredatta eksiklikler var. Tüm üniversitelerin turizm okulların ortak bir müfredat işlemlerini uygun buluyorum ..."	-Ortak müfredat

Tablo 5: Turizm Okullarının Akademik ve Fiziki (laboratuvar, uygulama vb.) Olanakları

Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
A1: ".....Kesinlikle eksik. Fakültede örneğin konaklama işletmeciliği adı altında bir bölüm var ama bu bölüme ait önbüro, kat hizmetleri vb. uygulama alanları yok. Aynı şekilde yiyecek-içecek işletmeciliği bölümünün uygulama alanları ve araç-gereçleri son derece kısıtlı. Paket programlar için bilgisayar laboratuvarları yetersiz...."	-Yetersiz
A2: ".....Okulumuzdaki uygulama mutfağı ekipmanının geliştirilmesi uygun olur...."	-Geliştirilmesi
A3: ".....Mutfak ve servis laboratuvarları yeterli değil...."	-Yetersiz
A4: "...6 ay öncesine kadar fakültemiz eksikti. Ancak uygulama için mutfak oluşturduk...."	- Yeterli
A5: ".....Emekli olduğum okul bu konuda yatırımlar yapmakta...."	-Yatırımlar var
A6: "...Okulun fiziki ve akademik yeterlilikleri sektöre yakın olmasından dolayı çok avantajlı konumda. Eksiklik bulunmamakta sektörden destek alınmaktadır...."	- Sektöre yakın destek alıyoruz
A7: "Çalıştığım kurumun fiziksel özellikleri kısmen yeterli. Malzeme ihtiyacının büyük kısmı okul tarafından karşılanabiliyor. Malzeme temini sistemi iyi çalışıyor.... Alt sınıflarda grup şeklinde uygulamalar yapılmalı, 3-4. Sınıflarda veya araştırma görevlilerin uygulama/deney vb. uygulama ortamına ihtiyaç var...."	-Kısmen yeterli
A8: ".....Okulumuzda kadrolu olarak "Turizm İşletmeciliği" programından mezun 4 öğretim elemanı bulunmaktadır. Bu sayı turizm alan dersleri bakımından yeterlidir.... uygulama dersleri için donanımlı bir restoran ve mutfağımız vardır...."	-Yeterli
A9: ".....Okulumuzun fiziki ve akademik olanaklarını yeterli görmüyorum en büyük eksiklik bana göre öğrencilerimizin kariyer planlamasını yapabilecekleri ortamın yetersizliği. Özellikle bu alanda gelişmek isteyen kişilerin teknoloji tabanlı eğitim almasında fayda vardır. Akademik olanaklar açısından ise fiziksel alan dışında öğretim elemanlarının kendilerine geliştirebileceği düşüncelerini paylaşabileceği olanaklar gerekmektedir. Şu haliyle yetersiz olduğunu düşünmekteyim. Uygulamaya dönük derslerin iyi planlanması ve teoriyi pekiştirecek şekilde uygulanması yerinde olacaktır ...."	-Teknoloji tabanlı eğitim -Öğretim elemanı kendini geliştirmesi -Uygulama dersleri
A10: "...Bilgisayar laboratuvarı, otomasyon programları uygulamaları öğrencilere sunulmaktadır. Ayrıca aşçılık bölümü ilk kurulduğu günden beri aşçılık laboratuvarına sahiptir. Uygulama çok önemli...."	-Yeterli -Uygulama önemli
A11: "...Laboratuvarlar yeterli, uygulama alanı olarak otel odası var ama kullanılmıyor ama uygulama oteli yok.... Gastronomi bölümünün atölyeleri gayet iyi ve yeterli...."	-Uygulama alanı yeterli
A12: "...Yetersiz. İnternet ve veri tabanlarına erişimde sorun var...."	-Yetersiz
A13: "...Birçok fakülteye göre yeterli olanaklara sahip...."	-Yeterli
A14: "...Yeterli...."	-Yeterli

Tablo 6: Turizm Okulları Müfredat ve Ders İçeriklerinin Öğrenci/Sektör Beklentisini Karşılama Durumu

Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
A1: ".....Belirttiğim üzere karşılamıyor. ...."	-Karşılamıyor
A2: ".....Genelde karşılıyor"	-Karşılıyor
A3: "...Bence müfredat yeterli. Ancak sektör daha fazla uygulamalı ders talep ediyor...."	-Yeterli
A4: "...Pek de karşıladığını düşünmüyorum. Mutlaka güncellememiz gerekiyor ve bu yönde çalışmalara başladık...."	-Güncelleme
A5: "...Avrupada turizm mezunu bir öğrenci ana dili dışında İngilizce ve bir veya iki yabancı dili çok iyi konuşabilmekte ve bu avantajı kullanarak istediği ülkede çalışabilmektedir. Türkiye'deki okulların en zayıf noktası yabancı dildir. Maalesef tek bir yabancı dili bile konuşabilen mezun sayısı çok azdır...."	-Yabancı dil yetersizliği
A6: "...Kısmen evet. Ancak bazı turizm işletmeciliği alanına ait dersler öğrenciler tarafından gereksiz sektör tarafından ise gerekli bulunmaktadır...."	-Kısmen
A7: "...Müfredat çok yetersiz. Temel besin hazırlama uygulamaları vb. temel konular verilmeden gereksiz birçok üniteye yer verilmiş, öğrenci/özel sektör beklentilerinin çok azını karşılayabilecek düzeyde...."	-Yetersiz
A8: "Müfredattaki turizm alan derslerimizin içeriğini güncellemeye çalışıyoruz. Turizm alanına ilişkin terimler ya da sektörde karşılaşılabilecekleri özel durumlara ilişkin bilgiler üzerinde duruyoruz. Bu konudaki en büyük engelin yabancı dil eksikliği olduğu söylenebilir. Öğrencilerimizin büyük kısmı yabancı dil eksiklikleri nedeniyle yabancı dilin gerekli olduğu departmanlarda yada büyük kurumsal otel işletmelerinin çoğunda çalışma fırsatları yakalayamamaktadır...."	-Yabancı dil eksikliği
A9: "Bu sorunun cevabı ders ne olursa olsun öğretim elemanının bu dersi nasıl verdiği sorusunun cevabıyla ilgili."	-Öğretim

Öğretim planı ve içeriğinin sektör beklentisini karşıladığını düşünmüyorum, belki dersler nitelik ve nicelik anlamında yeterli olabilir ancak öğrenci mezun olduğunda hangi yeterliklere sahip olacağı sorusu cevap bulamıyor. Sektör özellikle ara eleman anlamında öğretim düzeyi düşük kişilere başvuruyor ve daha uygun ücretlendirmeye çalışma şartlarını oluşturuyor. Sektörün beklentisini karşılaması için paydaşlarla sürekli toplantılar yapıp sorun kaynakları belirlenebilir...."	elemanına bağlı -Sektör beklentisini karşılamıyor -Paydaşlarla toplantı
A10: "...Dersler yeterli ancak turizmde MYO'daki staj süreleri yetersiz. Bizim okulumuzda 1 ay, ancak fazlasını yapamıyoruz. Okul akademik takvimi ve yönetmeliklere uydurmada problemler yaşanabiliyor. Liselerde daha uzun süreli staj yapılabilir. Staj daha erken nisanda başlıyor. Ancak üniversiteler bunu uygulayamıyor. Dolayısıyla üniversite öğrencileri staj yeri bulmakta bile zorluk çekebiliyor. Özellikle doğu illerinde."	-Staj süresi kısa -MYO stajları kısa kalıyor
A11:"Sektörün beklentisini karşılıyor ancak öğrencinin uygulama dersi beklentisi fazla, turizm ile ilgili dersler yetersiz."	-Uygulama yetersiz
A12: "...Kesinlikle sektör ve akademi arasında bir uyumsuzluk-kopukluk var, karşılamıyor..."	-Sektörle uyumsuz
A13:"...Uygulama eksikliği dışında karşılıyor diyebilirim..."	-Uygulama eksik
A14:"...Karşılıyor. Belki %30 İngilizce olması, sayısal derslerin fazla olması öğrenciyi zorluyor. Ancak sektör açısından durum farklı. Öğrenci teorikte gördüğünü pratikte uygulayamıyor..."	-Karşılıyor -Uygulama eksik

Tablo 7: Turizm Eğitiminde Stajların Yeterliğinin Belirlenmesi

Tema V: Turizm Eğitiminde Stajların Yeterliğinin Belirlenmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
A1: "...Turizm uygulamalı bir bilim dalıdır. Uygulama olmadan turizm eğitimi düşünülemez. Dolayısıyla uygulamalı eğitimde stajlar eğitimin önemli bir parçasıdır. Bazı fakültelerde staj formalitelerinin yerine getirilmesindeki bürokrasi nedeniyle kaldırılmış. Zaten 30-40-60 gün gibi olan staj sürelerini kısa bulan bir akademisyen olarak stajların tamamen kaldırılması son derece yanlış bir uygulama. Bana kalırsa bir dönem hatta tıp fakültelerinde olduğu gibi bir yıl tamamen staj eğitimine ayrılabilir.	-Staj süreleri yetersiz
A2: "...Staj süresi uzatılmalı. Staj denetimleri titizlikle yapılmalı	-Süre yetersiz
A3: "...Fakülteler için 3 aylık staj yeterli değil. Ancak öğrencilerin staj yeri bulma, sigorta primlerinin okul için yük olması, stajda öğrencilerin yaşadığı sorunların muhatabının olmaması vb. sorunlar düşünüldüğünde 3 ay yeterli..."	-Staj süresi
A4: "...Ortaöğretim kurumları bize göre daha profesyonel. Süre ve ödenen ücret bakımından özellikle üniversite öğrencileri mağdur ediliyor. Ayrıca uygun olmayan yerler dahi stajda onay görebiliyor. Staj süreleri en az 90 gün olabileceği gibi meslek yüksekokullarında bir dönem veya iki dönem lisans eğitimi alanlarda ise en az 2 dönem otel işletmelerinde veya acentelerde zorunlu uygulama getirilmeli diye düşünüyorum..."	-Staj süresi yetersiz
A5: "...Stajlar 3-6 ay arasında olduğu taktirde öğrenciye faydalı olacaktır..."	-Staj süresi
A6: "...75 iş günü olan stajlar koordinatörlük altında yürütüldüğü sürece kesinlikle yeterli..."	-Staj süresi
A7: "...Stajlar kısmen yeterli. Stajlar eğitimin bir parçası olmalı. Eğitimci denetiminde belirli bir program uygulanmalı. Staj sonucunda öğrenci yeni beceriler kazanabilmeli..."	-Kısmen yeterli
A8: "...Staj süresi 30 işgünü olarak uygulanmaktadır. Eğitim-öğretim döneminin çok geç bitmesi ve sektöre geçmesi Temmuz ayını bulmakta ve çoğu iyi işletme kadrolarını çoktan oluşturduğu için kabul etmemektedir. Bununla birlikte 30 işgünü çoğu işletme için yetersiz görülmektedir. Stajdaki verimliliği artırmanın en iyi yolu gerekirse iki yıla yayarak stajın süresini artırmak ve denetim mekanizmasının işleyebileceği bir sistemi çalıştırabilmektir..."	-Staj verimliliğinin artırılması -Staj süresinin artırılması
A9: "...Turizm eğitiminin bir parçası olan stajlar yeterli midir sorusuna cevap yine yetersiz olacaktır. Bunun nedeni stajın zorunlu bir uygulama olarak öğrenci de görülmesi ve zoraki olarak yaptığı izleniminde bulunması. Ve bunun 60 günlük süreler içerisinde istenmesi. Öğrencinin stajı bir okul faaliyeti olarak görmesi gerekmekte yoksa bu stajlar ucuz işgücünün başka bir manası olmak durumunda. O nedenle staj yapacak kişilerin özellikle izlenmesi sorunlarının öğrenilmesi kendilerine saha ziyareti sorular yönelmesi ve memnuniyet düzeylerinin ölçülmesi önemlidir..."	-Yetersiz -Stajların izlenmesi
A10: "...Stajyerler özel sektör tarafından yük olarak görülebilmekte. Öğrenciler ve sektörün stajyer ihtiyacını karşılamak amacıyla programlar geliştirilmesinde fayda görüyorum. Tiyader'in bunun için çalışmalarının olduğunu biliyorum..."	-Sektör ile ortak program oluşturma
A11: "...Kesinlikle yeterli ancak okul bitiş tarihinin Haziran'a uzamaması gerekiyor..."	-Yeterli
A12: "...Yeterli..."	-Yeterli
A13: "...Stajlar yetersiz, sadece bir yaz yerine yıllık stajlar daha uygun olacaktır..."	-Yetersiz
A14: "...Stajlar yeterli ama öğrenciyi daha motive edecek unsurlar, prim-maaş vb.- olmalı. Sektörün geleceği, öğrencilere emanetse eğer onlar beslenmeli ve başarılarının öntü kesilmemeli..."	-Yeterli -Başarıdesteklenmeli

Tablo 8: Turizm Okulları İle Turizm Sektörü İletişimi

Tema VI: Turizm Okulları İle Turizm Sektörü İletişiminin Yürütülmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
A1: "...Okulumuzda dekanlık iletişimi sağlıyor.... Nasıl olmalı konusuna gelince: sektör temsilcileri (TURSAB BYK Başkanları, GETOB, Başkanları vb.) ile düzenli toplantılar düzenlenebilir. Önbüro, kat hizmetleri gibi uygulamalı olan bazı dersleri sekörde yöneticilik yapan housekeeper, önbüro müdürü gibi yöneticilerin yürütmesi sağlanabilir..."	-Sektör temsilcileri ile düzenli iletişim
A2: "...Sektörden kişileri okula davet etmek suretiyle öğrencilerle bütünleştirmeye çalışıyoruz..."	-Davet ederek
A3: "...Her dönem sektör temsilcileri ile toplantılar yapılır. Çevredeki oteller ve seyahat acentaları gezilir. Sektör yöneticileri sık sık mesleki konularda konferans verir ve tecrübelerini paylaşır. Kariyer günleri düzenlenir. Yalnız	-Toplantılar -paylaşımlar

sektör daha ilgili olabilir. Bölge turizmi geliştirmek için birlikte projeler geliştirilebilir...."	-Daha fazla ilgi
A4: "...Bölgemizdeki işletmeler ve büyükşehir belediyesi ile çeşitli projeler gerçekleştirmekteyiz. Ancak bu birliktelik resmi olarak kanunla olabileceği gibi gönüllülük esasıyla da sağlanmalıdır. İşletmeler kendilerini öğrencilerimizi eğitime ve uygulama konularında zorunda hissetmelidir...."	-İşletmelerden ilgi gerekli
A5: "...Mutlaka sektördeki mesleki kuruluşlarla beraber yürütülmeli, sektör uzmanlarından oluşan danışma ve bilim kurulları oluşturulmalıdır...."	-Danışma ve bilim kurulları
A6: "...Toplantılar, paneller ve seminerler düzenlenmektedir...."	-Toplantılar
A7: "...Genel olarak iyi, fakat turizm sektörünün değişik alanları sık sık toplantı yapıp beklentiler ve yapılması gerekenleri tartışabilmeli...."	-Sık sık toplantı yapılmalı
A8: "Okulumuz ve turizm sektörü iletişimini kişisel çabalarla yürütmeye çalışmaktayız. Otellerin çoğu Nisan-Mayıs döneminde stajyer ihtiyacına dönük iletişime geçmektedir. Kariyer Günleri benzeri uygulamalar bu etkileşimde çok önemli.. İşletmelerin sadece staj döneminde değil, farklı etkinliklerde işbirliğine açık olmaları gerekmektedir...."	-Kişisel çabalar -Sektör her zaman işbirliğine açık olmalı
A9: "Okulumuz ile turizm sektörü arasında sınırlı bir iletişim var. Turizm haftasında ve diğer zamanlar içerisinde sektörden gelen gerek okulumuz mezunu gerek diğer yüksek okul ya da fakülte mezunu sektör çalışanlarını ağırlıyoruz. Ancak bu geleneksel bir şekilde olmuyor...Diğer zamanlarda bu tür ağırlamanın daha fazla yapılması gerekir. Diğer yandan tüm paydaşların benzer şekilde bir araya getirilmesinde fayda var. Sürdürülebilir bir gelişim ancak bu şekilde olur"	-Sınırlı iletişim -Tüm paydaşların bir araya getirilmesi
A10: "...Okulumuz özel sektör ile iletişim halindedir. Oteller ve seyahat acentalarında uygulama yapabilmektedir...."	-İletişim var
A11: "...Çok aktif, mezunlar derneği aracılığıyla sektörde önemli yerlerde olan yöneticiler okulumuza geliyorlar.. Turizm panelleri vb. düzenleniyor...."	-İletişim ve işbirliği iyi
A12: "...Kariyer günleri düzenliyor fakat sektör temsilcilerinin fakülteye seminer ve etkileşim amaçlı ziyaretleri artırılmalı...."	-İşbirliği ve iletişim artırılmalı
A13: "...Diğer fakültele oranla köklü bir fakülte olmanın ve faal bir derneğimizin bulunmasından dolayı sektörlü içiçeyiz...."	-Sektörlü içiçeyiz
A14: "...Eğitim, seminer, panel vs. iletişim sağlanmalıdır...."	-İletişim sağlanmalı

Tablo 9: Turizm Okulları ve Turizm Öğrencilerinin Kariyer Olanaklarına Yönelik Görüşler

Tema VII: Turizm Okulları ve Turizm Öğrencilerinin Kariyer Olanaklarına Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
A1: "...Aslında sektörde güzel fırsatlar var ama öğrenciler ilk işyeri deneyimini kötü bir işletmede yaşarlarsa sektörden hemen soğuyorlar ve onları tekrar motive etmek zor oluyor. Turizm eğitimi alan öğrenciler personeline değer veren ve onlara insanca çalışma şartları sağlayan işletmelerle karşılaşsalar belki de sektörü terk etmeyecekler ve gelecekte çok iyi noktalara gelebilecekler. Zaten bazı öğrencilerimiz sektörde genel müdürlük düzeyine ulaşmış, bu mezunlar yüksek ücretlerle ve çok iyi çalışma şartları altında çalışmaya devam ediyorlar...."	-İlk işyeri deneyimi önemli
A2: "...Kariyer günleri, etkinlikleri ve sektör gezileri (öğrencilere yönelik) artırılmalı"	-Kariyer günleri
A3: "...Bence pekçok sektöre göre kariyer imkanları iyi özellikle gastronomi bölümü için, ancak turizm sektörünün riskli olmasından kaynaklı problemler var...."	-Kariyer imkanı iyi
A4: "...Eğer turizm eğitimi isteyerek alınır ve daha sonra bu endüstrinin çeşitli sektörlerinde bir yerden başlanırsa kariyerleri çok parlak olabilir. Sevmek, sabırlı olmak ve istemek önemlidir...."	-Kariyer imkanı var
A5: "...Eski mezunların çok az bölümü sektörde kalmakta, belki öncelikle bunun nedenlerini araştırmak gerekir...."	-Sektörden ayrılma
A6: "Okul ve öğrenci sayısındaki artış sonucu sektörde farklılaşma ve öne çıkma açısından zorluklar beraberinde getirmektedir. Öğrenciler kendimi nasıl farklılaştırırım çabasına girmelerine neden olmaktadır...."	-Okul sayısı fazla -Farklılaşma
A7: "...Ülkemizde gereğinden çok fazla bu alanda okul açıldı. Plansız öğrenci alımları kariyer olanakların da tehlikeye sokuyor...."	-Okul sayısı fazla
A8: "...Son yıllarda turizm eğitimi veren okul sayısının da artmaya başlamasıyla sektördeki işletmelerin turizm eğitimi alan öğrencilere daha fazla yöneldiğini söyleyebiliriz. İyi bir eğitim alan öğrenci kendini geliştirirse sektörde iyi koşullarda bir işi rahatlıkla bulabilmektedir. Bu konuda biz de öğrenci sayımız fazla olmadığı için öğrencilerimizin kariyer olanaklarıyla ilgilenmekte ve niteliklerine uygun işler hakkında gerekli yönlendirmeleri yapmaktayız...."	-Eğitilmiş sayısı arttı -Kariyer yönlendirmesi
A9: "...Turizm öğrencilerinin kariyer olanakları aslında çok geniş bir yelpazede bulunmaktadır. Ancak turizm deyince akla ilk otel gelmekte ve bu sınırdaki hareket edilmektedir. Halbuki turizm alanında görev yapılabilecek ve ilerleme şansının çok daha yüksek olduğu diğer alanlarda bulunmaktadır. Buradaki sorun temel bir kariyer planının yapılmamasıdır. Bu olmadığı ve istihdam problemleri olduğu düşünüldüğü için öğrenciler turizm sektöründe çalışmak istememektedir. Bu nedenle okullar biz nasıl bir mezun istiyoruz sorusuna sormalı, ona göre kariyer planı düzenlenmeli ve çalışmalar yürütülmelidir...."	-Kariyer olanakları geniş -Biz nasıl mezun istiyoruz
A10: "...Büyük şehirlerde daha fazla çalışma imkanlarının olduğunu düşünüyorum. ...öğrencilerimiz bölümlerinin içeriğini bilmeden geliyor. Her yıl seviye düşüyor. Her üniversitede bölümlerin olması ve sınavsız geçiş durumu buraya getirdi...."	-Her üniversitede turizm olması
A11: "...Çok geniş... Çalışma olanakları otelle sınırlandırılıyor. Alternatif olarak seyahat acentaları, havayolları, catering, hastane işlt. vb. çalışma fırsatları değerlendirilmeli...."	-Çalışma alanlarının geliştirilmesi
A12: "...Turizm endüstrisi kariyer anlamında geniş fırsatlara sahiptir.	-Fırsatlar fazla
A13: "...Birçok fakülteye göre kariyer olanakları geniş bir yelpazeye sahiptir...."	-Kariyer imkan fazla
A14: "...Sektörün önu açık, öğrenciler daha fazla avantaja sahiptir...."	-Sektör avantajlı

Tablo 10: Müfredat ve Turizm Eğitimi Hakkındaki Diğer Konu ve Düşünceler

Tema VIII: Müfredat ve Turizm Eğitimi Hakkındaki Diğer Konu ve Düşünceler ile İlişkin Soru (Öneriler)	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
A1: "Müfredatlarla ilgili en büyük sorun ise müfredatları hazırlama ve karar yetkisini elinde bulunduranların birçoğunun turizmci olmaması. Bugün turizm eğitimi veren fakülteler de dahil pek çok okulun yöneticileri farklı alanlardan. Bu yöneticiler de sektöre ve turizme yabancı olduklarından müfredatları sektörün ihtiyaçlarını karşılayacak olan derslerle değil kendi verebilecekleri derslerle dolduruyorlar. Bu da eğitimde yetersizliğe ve başarısızlığa neden oluyor...."	-Müfredat hazırlayanların alan dışı olması
A2: "....."	-
A3: "...İhtiyaca göre turizm okulu açılmalı. Son yıllarda çok fazla turizm bölümü açılmış durumda. Mezunlar sektörde çalışmak istemiyor. Sebepleri araştırılıp çözüm aranmalı...."	-Turizm okulu sayısı fazla
A4: "...Turizm eğitimi ilköğretim seviyesinden başlamalı ve toplumun tamamında turizm bilinci oluşturulmalı...."	-Temelden turizm eğitimi
A5: "....."	-
A6: "...Müfredat haricinde öğrenci sayılarında günden güne artışın olması uzun vadede sektörde nicelik olarak çok ancak nitelik olarak zayıf bireyler mezun etmemek için akademik kadrolardaki öğretim elemanlarının kendilerini ve öğrencilerini farklılaştırma çabasına girmeye zorlayacaktır"	-Nicelik artışı, nitelik azalışı
A7: "...Müfredatın bilimsel alt yapısı oluşturulmalı. Turizm okullarının sayısı azaltılmalı...."	-Okul sayısı azalmalı
A8: "....."	-
A9: "...İfade ettiğimiz gibi öğretim planı hazırlanırken mutlaka ve mutlaka paydaşların düşünceleri ve buna bağlı olarak gelecekte nasıl bir turizm hareketi olacağını sorusuna göre çalışmalar yapılmalıdır...."	- Paydaşların düşünceleri
A10: "...."	-
A11: "...Hocaların alt yapısına göre müfredatlar belirleniyor. Bu durum etik olmayıp öğrencileri yönlendirici ve faydasız bir yöntem..."	-Hocalara göre müfredat
A12: "..."	-
A13: "...Uygulamaya yönelik eğitimler artırılmalı ve öğrencilere işbaşında eğitimler (otel-restoran-ajansa) verilmelidir.."	-İşbaşı eğitimleri
A14: "..."	-

TARTIŞMA

Türkiye’de turizm ve turizm eğitiminin gelişimi daha çok 1980’lerden sonra başlamış ve turizm eğitimine yönelik araştırmalar ise 1990’lı yılların sonlarını bulmuştur. Turizm sektörünün Türkiye’deki yapılanması ve eğitiminin henüz çok yeni olması, bu konudaki araştırmaların sınırlı sayıda olmasına neden olmuştur. Özellikle turizm akademisyenleri üzerinde yapılan çalışmaların azlığı ve turizm eğitiminin akademisyen perspektifinden derinlemesine irdelenmesi bu çalışmanın hareket noktasını oluşturmuştur. Bu kapsamda turizm eğitimine ilişkin akademisyenlerle derinlemesine görüşülmüş ve mevcut turizm eğitimi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamına Türkiye’nin her bölgesindeki üniversitelerin Turizm okullarında, çeşitli ünvanlarda görev yapan 14 akademisyen alınmıştır. Akademisyenler; 2 profesör, 3 doçent, 3 yardımcı doçent, 2 öğretim görevlisi ve 4 araştırma görevlisinden oluşmuştur. Akademisyenlerin tamamının sektörel deneyimi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca akademisyenlerin lisans ve lisansüstü eğitimleri incelendiğinde; her birinin Turizm ve Turizmin alanlarına ait bölümlerden eğitim aldığı görülmüştür. Akademisyenlerin bulgularına ait bilgiler Tablo 2’de verilmiştir. Analiz sonucu oluşturulan temalardan elde edilen bulgular ve sonuçları şunlardır.

Turizm eğitiminin niteliğinin belirlenmesine yönelik tablo 3 değerlendirildiğinde; Türkiye’de turizm eğitiminin daha çok teorik düzeyde verildiği, özellikle uygulamaların ve yabancı dil eğitiminin yetersiz kaldığı ifade edilmiştir. Bunların temel nedenleri arasında, sektör deneyimli ve alandan gelmeyen akademisyenlerin olması, uygulama alanlarının yetersizliği ve yabancı dil hazırlık eğitiminin olmaması gösterilmiştir. Bazı akademisyenler yurtdışı turizm eğitimi ile yurtiçi turizm eğitimi karşılaştırmış ve verilen eğitimin yetersiz olduğunu vurgulamış, turizmde önde giden ülkelerin turizm müfredatlarının incelenerek düzeltilebileceği görüşünü iletmiştir. Ayrıca akademisyenler, mutlaka sektör-üniversite işbirliği yapılmasının gerekliliği üzerinde durmuş ve müfredatların oluşturulması ve güncellenmesinde tüm paydaşların fikrinin alınmasını önemli görmüştür. Kimi akademisyenler de, turizm eğitiminin nicelik bakımında yeterli ancak nitelik açısından yeterli olmadığını dile getirmiştir. Bu durumun çok sayıda ders açılmasına sebep olduğunu ve amaca ulaşma noktasında problemleri bir sistem oluşturduğunu ifade etmiştir. Akademisyenlerin bir kısmı da, turizm müfredatlarında çok fazla işletme/iktisat ağırlıklı derslerin konulduğunu ve öğrencilerin zorlandığını ifade etmiştir. Turizm eğitiminin niteliğine ilişkin daha önce yapılan çalışmalarda; Aktaş ve Boyacı (1992), Güzel

(2006); yükseköğretim kurumlarında sunulan turizm eğitiminin öğrencilerin beklentilerini karşılamadığını ve öğrencilerin tatmin düzeylerinin oldukça düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Üzümcü ve Bayraktar (2004)'da turizm eğitmenlerinin verdiği mesleki eğitimi etik açısından inceledikleri araştırmada, etik ilkelerin tam uygulanmadığını ve verilen eğitimin yetersiz olduğunu saptamışlardır. Soybalı ve Bayraktaroğlu (2013) ise, Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanaklarının yetersizliği ve öğretim elemanlarının verdikleri uygulamalı derse yönelik niteliklerinin uygun olmadığı durumlarda değiştirilmediklerini ifade etmişlerdir. Üzümcü (2015) otel yöneticilerinin turizm eğitime yönelik görüşlerini edindikleri araştırmasında, otel yöneticilerinin; teorik dersler yanında uygulamalı dersler verilmesini, öğrencinin kişisel gelişimlerinin sağlanması, mesleki olarak bilinçlendirilmesini, kariyer planlaması yapmalarının sağlanmasını ve turizm eğitiminin uzman hocalar/ sektör profesyonelleri tarafından verilmesi gerektiğini belirttiklerini ortaya koymuştur. Boylu ve Arslan (2014) ise, Türkiye'de yıllar itibariyle turizm eğitimi alan öğrenci sayısında önemli miktarlarda artış olmasına karşın, turizm eğitimi veren öğretim elemanı sayısındaki artışın, öğrenci sayısındaki artış karşısında yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. Turizm eğitiminin niteliğine yönelik daha önceki araştırma sonuçları ve bu araştırma sonuçlarını *-uygulama yetersizliği, yabancı dil eksikliği, mesleki deneyim sahibi turizm eğitmeni eksikliği, sektör-okul işbirliği vb. konularda-* destekler niteliktedir.

Turizm eğitimi müfredatlarının yeterliğinin belirlenmesine yönelik bulgular tablo 4'de verilmiştir. Bulgular değerlendirildiğinde; müfredatı hazırlayan akademisyenlerin, ünvan sahibi olmasına rağmen, mesleki uzmanlığının olmadığı dile getirilmiştir. İlaveten müfredatların yenilenmesinde yalnızca uzman akademisyenlerin değil, sektör temsilcilerinin de olduğu uzman bir komisyon tarafından oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Bazı akademisyenler; müfredatta bulunan derslerin genellikle turizm işletmeciliği programına dayalı olduğunu ve spesifik bölümlerde (gastronomi, rekreasyon, turizm rehberliği vb.) işletme derslerinin azaltılarak, alana özgü derslerin konulmasının gerekliliği üzerinde durmuştur. Kimi akademisyenler de, turizm eğitimi müfredatlarını yetersiz görmüş ve bunun nedeni olarak alanın henüz bilimsel bir altyapıya sahip olmamasını göstermiştir. Ayrıca proje ve yurt dışı tecrübeler ile öğrencilerin aktif öğrenmeye dahil edilmesi gerektiğini önermişlerdir. Kimi akademisyenlerde tüm üniversitelerdeki turizm fakülte ve yüksekokulların ortak bir müfredat işlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. İlgili literatürde turizm eğitimi müfredatlarının yeterliğine yönelik daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde; önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren okullarda geçerli olan ders programlarını inceleyen akademisyenlerden Baykal ve Şahin (2015); kültür dersleri dışında mesleki beceriye dayalı dersler bulunduğunu, uygulama derslerinin de bulundurulmasının gerektiğini ve yabancı dil derslerinin yetersiz olduğu belirtmişlerdir. Lisans düzeyinde turizm eğitimi inceleyen Erdoğan ve Yıldırım (2014) ise; Türkiye'de turizm eğitiminin 9 farklı fakülte/yüksekokul ve 11 farklı bölümde verildiğini ve farklı eğitim politikaları ve standartların oluşmasına sebebiyet verdiğini belirterek, turizm fakülteleri adı altında toplanması gerektiğini, staj, yurtdışı deneyim, uygulama otelinin ve yabancı dil hazırlık eğitiminin gerekliliğine değinmişlerdir. Araştırmamız sonucunda çıktığı gibi, müfredatların farklı ve yetersiz olduğu, özellikle yabancı dil ve staj süresinin yetersizliği görülmektedir.

Turizm okullarının akademik ve fiziki (laboratuvar, uygulama vb.) olanaklarına ait bulgular tablo 5'de yer almıştır. Buna göre akademisyenlerin çoğu; akademik ve fiziki (uygulama/laboratuvar, atölye vb.) olanakların yetersiz olduğunu belirtmiş ve okulların inşaa aşamasında iyi bir planlamanın yapılması gerektiğini ve özellikle planlama sürecinde sadece mimarlardan değil uzman bir komisyondan (sektör temsilcileri, turizm akademisyenleri vb.) yararlanılması gerektiği ifade etmiştir. Yine kimi akademisyenler de eskiye oranla bazı okulların fiziksel altyapısının kısmen yeterli hale geldiğini (malzeme ihtiyacının karşılanması vb.) belirtmişlerdir. Turizm okullarının akademik ve fiziki (laboratuvar, uygulama vb.) olanaklarına ait turizm yazınındaki araştırmalara bakıldığında; Soybalı ve Bayraktaroğlu (2013) Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları hakkında bilgi elde etmek üzere yaptıkları çalışmada; uygulama olanaklarının yetersizliğine değinmişler ve öğretim elemanlarının verdikleri uygulamalı derse yönelik niteliklerinin uygun olmadığı durumlarda değiştirilmediklerini ifade etmişlerdir. Erdoğan ve Yıldırım (2014) ise, Türkiye'de lisans düzeyinde verilen turizm eğitimi inceleyen araştırmada, turizm eğitiminin 9 farklı fakülte/yüksekokul ve 11 farklı bölümde verilmesi, farklı eğitim politikaları ve standartların oluşmasına sebebiyet verdiğinden turizm fakülteleri adı altında toplanması gerektiğine, staj, yurtdışı deneyim, uygulama oteli gereği, yabancı dil hazırlık eğitimi vb. gerekliliğine değinmişlerdir. Çalışmalar sonucunda ortaya çıkan ortak sonuç halen turizm eğitiminde uygulama olanaklarının yetersiz olduğudur.

Turizm okulları müfredat ve ders içeriklerinin öğrenci/sektör beklentisini karşılama durumuna ait bulgular tablo 6'da belirtilmiştir. Bu kapsamda; bazı akademisyenler Avrupa'daki turizm mezunu öğrencilerle Türkiye'deki mezun öğrencileri karşılaştırmış ve sektörün yabancı dil bilenleri (birden fazla dil) tercih ettiğini ifade etmiştir. Özellikle yabancı dil bilenlerin istediği ülkede çalışabildiklerini dile getirerek, bu görüşünü de Avrupa'da turizm mezunu öğrencilerin kolaylıkla iş bulabilmesiyle desteklemiştir. İlâveten öğrencilerin yabancı dil eksiklikleri nedeniyle ülkemizde de yabancı dilin gerekli olduğu, kimi departmanlarda ya da büyük kurumsal otel işletmelerinin çoğunda çalışma fırsatları yakalayamadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca kimi akademisyenler, müfredatlarda uygulama derslerinin alt yapısı olan teorik derslerin verilmeden uygulama alanlarına girildiğini, buna bağlı olarak da derslerin işlenişinde ve uygulanmasında yetersizlikler görüldüğünü belirtmiştir. Bu eksiklerin giderilmesinde daha önce de belirtildiği gibi, uygulama dersleri içinde, sektör-okul işbirliği gereği vurgulanmıştır. Turizm okullarının müfredat ve ders içeriklerinin öğrenci/sektör beklentisini karşılama durumunu araştıran daha önce yapılmış çalışmalar incelendiğinde; Aktaş ve Boyacı (1992), Güzel (2006); yükseköğretim kurumlarında sunulan turizm eğitiminin öğrencilerin beklentilerini karşılamadığını ve öğrencilerin tatmin düzeylerinin oldukça düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Demirer (2000) ve Johnstone (1994) turizm öğrencilerinin, sektörün beklentilerini tam karşılamadıkları tespit etmiştir. Üzümcü (2015) araştırmasında, otel yöneticilerinin turizm eğitimine yönelik, yeni mezun çalışanların mesleki deneyim ve uygulama eksikliği sebebiyle, sektör gerçeklerinden uzak olduklarını, mesleki bilinçlerinin ve dolayısıyla mesleki bilgilerinin de eksik olduğunu ifade ettiklerini bildirmiştir. İlâveten yöneticiler, yeni mezun gençlerin otelciliğin gerçeklerinden haberdar olmadıklarından, sabırsız olduklarından ve yoğun iş temposuna dayanamadıklarından söz etmişlerdir. Yine yöneticiler, öğrencilerin eğitim yaşamları sürecince edinmesi gereken donanımlardan; yabancı dil, bilgisayar gibi teknik bilgi eksiklikleri ile iletişim kurma becerisi yetersizliği ile ast-üst ilişkilerinde yaşanan iletişim sorunu, kişisel donanım eksikliği (özgüven eksikliği, çalışkanlık, disiplin vb.) yetersizlikler bulunduğunu ifade etmişlerdir. Demir ve Demir (2016) araştırmalarında, turizm alanında lisans eğitimi veren üniversitelerdeki niceliksel artışın, niteliksel artıştan daha yüksek olduğu için gerek bölge gerekse kurum düzeyinde de önemli farklılıkların oluşmasına neden olduğunu, bu durumun her bir farklı üniversitedeki öğrencinin beklentisinin de farklı olmasına neden olduğunu belirtmiştir. Demir ve Demir (2016) araştırmaları sonucunda, öğrencilerin akademik beklenti ve memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğunu, bunda öğretim elemanları faktörünün önemli bir etken olduğunu, öğretim elemanlarının eşit davranışlar sergilemesi ve derslere gereken özeni göstermesinin, akademik beklentilerin karşılanmasında öne çıktığını, eğitim programlarının öğrenci beklentilerini karşılayacak şekilde hazırlanması, uygulamalı olarak planlanması, derslerin güncel konuları içermesi ve alanında uzman kişilerce yürütülmesinin önemli bir sonuç olduğunu tespit etmiştir. Daha önceki çalışmalar ile turizm akademisyenlerin görüşlerinin alındığı bu araştırma doğrultusunda, ülkemizde turizm eğitimi veren pek çok okulda, turizm sektörünün beklentisini karşılayacak yabancı dil eğitiminde ve uygulama bilgisinde yetersiz olduğu ve akademisyen faktörü ile müfredatların önemli olduğu görülmektedir.

Turizm eğitiminde stajların yeterliğine yönelik bulguların yer aldığı tablo 7 değerlendirildiğinde; akademisyenlerin çoğu turizmin uygulamalı bir bilim dalı olduğunu ve uygulama olmadan turizm eğitiminin düşünülemeyeceğini ve bu anlamda stajların uygulama için önemli olduğunu belirtmiştir. Akademisyenlerin bir kısmı ise, bazı fakültelerde staj formalitelerin yerine getirilmesindeki bürokrasi nedeniyle stajların kaldırıldığını belirtirken, staj sürelerini de (30-60 gün) kısa bulduklarını dile getirmiştir. Ayrıca bu sürelerin (30 iş günü) sektör için de yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Hatta tıp fakültelerinde olduğu gibi bir yılın tamamen staj eğitimine ayrılabilmesi belirtilmiştir. Bazı akademisyenler, staj sürecinde denetimlerin olmadığını bu yüzden öğrencilerin çeşitli sıkıntılarla karşılaştıklarını söylemiştir. Staj verimliliğinin artırılması ve bu sıkıntıların engellenmesi için staj sürelerinin uzatılmasının ve denetim mekanizmasının işleyebileceği bir sistemi çalıştırmanın gerekliliği üzerinde durmuştur. Bu kapsamda staj yapan öğrencilerin izlenmesi, staj ziyaretleri ile sorunlarının öğrenilmesi ve memnuniyet düzeylerinin ölçülmesi önemli görülerek, vurgulanmıştır. İlâveten eğitim-öğretim döneminin geç bitmesi (Haziran-Temmuz) ve bu sürede sezon için sektöre eleman alınmış olması, öğrencilerin staj yeri bulmasını da zorlaştırdığı dile getirilmiştir. Turizm eğitiminde stajların yeterliğinin belirlenmesi temasına ilişkin yapılmış geçmiş araştırmalara bakıldığında; Kozak ve Kızıllırmak (2001), Pvesic ve Brymer (1990), Baron ve Maxwell (1993), Gez (1994) staj yapan öğrencilerin yapmayan öğrencilere göre sektöre karşı daha olumsuz tutum içinde olduklarını saptamışlar, turizm eğitimi almış mezunların zamanla turizm sektöründe çalışmak istemediklerini ifade etmişlerdir. Aymankey, Tetik, Girgin, Aymankey Ş. (2013) ise

yaptıkları araştırma sonucunda, hem turizm eğitimi alan öğrencilerin hem de görev yapan akademisyenlerin turizm eğitimi açısından stajı önemli ve gerekli bulduklarını ve staj süresinin daha uzun olması gerektiğini ifade etmişlerdir. İlaveten bu araştırma sonucunda Aymankuy ve arkadaşları, akademisyenlerin sektör tarafından öğrencilerin ucuz ve sezonluk işgücü olarak görüldüklerini tespit etmişlerdir. Pelit ve Güçer (2006), Çakır (1998), Kuşluyan ve Kuşluyan (2000), Baron ve Maxwell (1993) ise öğrencilerin verilen eğitimin staj esnasında yarar sağlamadığını belirttiklerini ve staj yaptıkları kurumlarının kendilerini ucuz iş gücü olarak gördükleri ifade etmişler, ilaveten öğrencilerin stajlarından memnun olmadıklarını ve meslekten uzaklaştırdığını saptamışlardır. Stajların yeterliliğine ilişkin bu çalışma sonucunda akademisyenler daha çok stajların yetersiz olduğunu ve sürenin uzatılarak, takip edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Staj konusunda daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde ise öğrencilerin stajı önemli bulduklarını ancak staj yaptıkları kurumların kendilerini ucuz işgücü görmeleri, sektörün çalışma koşulları vb. nedenlerle staj sonrasında öğrencilerin stajlardan memnun kalmadıkları, aksine meslekten uzaklaştırdıkları anlaşılmıştır. Erdoğan ve Yıldırım (2014)'in çalışmalarında belirttiği gibi turizm eğitimi alan öğrencilerin uygulama ve staj imkanları konusunda yaşadıkları sıkıntı dikkate alınarak okulların kuruluş yerleri gözden geçirilmeli, turistik potansiyelin yüksek olduğu bölgelere ağırlık verilmelidir. Yazarlar, turizm sektöründe eğitim alan öğrencilerin stajlarının denetlenememesi, stajlardan beklenen verimin düşmesine sebep olduğunu, bunun okullar ile turizm işletmeleri arasında staj protokolü yapılarak denetimin sağlanabileceğini ifade etmektedirler. Yapılan çalışmalar ve araştırmamız sonucunda, öğrenciler için staj süresinin uzaması kadar sektörün stajyer yetiştirme konusunda bilinçlenmesi gerektiği kanısına varılmıştır.

Turizm okulları ile turizm sektörü iletişimine yönelik tablo 8'de verilen bulgular değerlendirildiğinde; akademisyenlerin çoğu sektör temsilcileri (TURSAB BYK Başkanları, GETOB Başkanları vb.), bölgedeki işletmeler ve Büyükşehir belediyeleri ile düzenli toplantı, proje, panel vb. etkinliklerin yapılmasının, iletişim ve işbirliğinin sürekliliği için önemli olduğunu söylemiştir. Ayrıca turizm eğitiminin planlanmasında sektördeki mesleki kuruluşlarla beraber sektör uzmanlarından oluşan danışma ve bilim kurullarının kurularak, birlikte hareket etmeleri önerilmiştir. Ancak bu birlikteliğin resmi olarak kanunla olabileceği gibi gönüllülük esasıyla da sağlanabileceği vurgulanmış, böylece işletmelerin kendilerini öğrencilere, eğitime ve uygulamaya zorunlu hissedebilecekleri ifade edilmiştir. Bazı akademisyenler ise, önbüro, kat hizmetleri gibi uygulamalı olan bazı dersleri sekörde yöneticilik yapan housekeeper, önbüro müdürü gibi yöneticilerin yürütmesini dile getirmiştir. Böylece işletmelerin sadece staj döneminde değil, eğitim-öğretim döneminde de farklı etkinliklerle biraraya geleceğini ve bu işbirliği ile birbirlerinin beklentilerini daha iyi karşılayabileceğini belirtmiştir. Genel olarak okul-sektör işbirliğinin yetersiz olduğu vurgulanırken, daha az akademisyen tarafından sektör-okul işbirliğinin yeterli olduğu iletilmiştir. Turizm yazınında üniversiteler ile turizm sektörünün iletişimine yönelik araştırmalar incelendiğinde şu araştırmalara rastlanmıştır. Ulama, Batman, Ulama (2015) araştırmalarında, öğrencilerin turizm sektörüne yönelik algılamalarının genellikle olumlu olduğu ancak yine de turizm sektörünün kendine özgü yapısından kaynaklanan olumsuzlukların farkında oldukları belirtilmiştir. Üzümcü (2015) turizm okulları ile otel işletmeleri arasındaki iletişim ve işbirliğine ilişkin araştırmasında şu sonuçları elde etmiştir. İletişim ve işbirliği konusunda otel işletmeleri yöneticilerinin ilk adımı üniversitelerden beklediklerini ve sektör ile okulların doğrudan iletişim kurmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu iletişimin, eğitim toplantılarında karşılıklı görüş bildirerek, sürdürülebilir karşılıklı iletişim yolu ile ortak bir çözümler geliştirilmesi ile sağlanabileceği de vurgulanmıştır.

Turizm okulları ve turizm öğrencilerinin kariyer olanaklarına yönelik görüşler tablo 9'da verilmiştir. Tabloya göre; akademisyenlerin çoğu sektörde oldukça geniş ve güzel fırsatlar olduğunu ifade etmiştir. Ancak akademisyenlerin bazıları; turizm denilince öğrencilerin aklına öncelikle otellerin geldiğini ve alternatif olarak seyahat acentaları, havayolları, catering, hastane işlt. vb. yerlerde çalışma fırsatları olduğu halde, daha işe başlarken fırsatlarını sınırladıklarını dile getirmiştir. Bunun temel nedeninin kariyer planlaması yapmaktan kaynaklandığını, bu durumun engellenmesi için okullarda kariyer günleri, sektör gezileri vb. etkinlikler yapılarak, öğrencilerin yönlendirilmesi ve sektöre ilginin artırılmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Kimi akademisyenler ise; öğrencilerin ilk iş deneyimi olan staj sırasında kötü bir olay yada davranış ile karşılaştıklarında, sektörden hemen soğuduklarını ve onları tekrar motive etmenin oldukça zor olduğunu söylemiştir. Oysa öğrencilere değer veren ve iyi çalışma şartları sağlayan işletmelerin varlığının motivasyonu sağlayacağı ve öğrencilerin gelecekte çok iyi pozisyonlara gelmelerinde önemli rol oynayacağını ifade etmiştir. Akademisyenlerin daha az bir kısmı ise, turizm alanında çok fazla okul açıldığını, plansız öğrenci alımının

öğrencilerin kariyer olanaklarını tehlikeye soktuğunu dile getirmiştir. Özellikle öğrencilerin içeriğini bilmeden ya da sınavsız geçiş sistemi ile turizm bölümlerine geldiğini, bu yüzden başarı seviyelerinin her geçen yıl düştüğünü bildirmiştir. İlgili yazın incelendiğinde turizm okulları ve turizm öğrencilerinin kariyer olanaklarına yönelik şu araştırmalar görülmüştür. Çuhadar ve Çetintürk (2016), ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründe kariyere yönelik algılarının belirlenmesi amaçlı hazırladıkları çalışmalarında, öğrencilerin büyük bir kısmının turizm sektörüne yönelik olumlu bir yaklaşım içerisinde olduklarını saptanmışlardır. Demir ve Demir (2016) ise, turizm lisans öğrencilerinin kurumlarından akademik beklentileri ile onlara sağlanan akademik hizmetlerden memnuniyet düzeylerini karşılaştıran ve kariyer planlaması ile ilişkisini ortaya koyan araştırmaları sonucunda, bireylerin beklentileri ile memnuniyet düzeylerinin ters yönlü bir ilişkisi olduğunu ve bu iki temel faktörün kariyer planlamasını etkilediği bulgusuna ulaşıldığını belirtmişlerdir. Özetle, turizm öğrencilerinin kariyer olanaklarının fazla olduğu ancak turizm sektörünün güç koşulları ve edinilen olumsuz deneyimler nedeniyle turizm sektörüne yönelik öğrencilerin kariyerlerini planlamadıkları ya da sektörden vazgeçtikleri görülmektedir.

Müfredat ve turizm eğitimi hakkındaki diğer konu ve düşüncelere ait bulguların verildiği tablo 10'a göre; akademisyenlerin çoğu müfredatları hazırlayan ve karar yetkisini elinde bulunduranların birçoğunun turizm kökenli olmamasını müfredatlarla ilgili en büyük sorun olarak belirtmiştir. İlaveten bugün turizm eğitimi veren fakülteler de dahil pek çok okulun yöneticilerinin farklı alanlardan geldiğini ifade etmiştir. Durum böyle olunca sektöre ve turizme yabancı olan öğretim elemanları ya da yöneticilerin, müfredatları sektörün ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde değil, kendi verebilecekleri dersler doğrultusunda oluşturdukları iletilmiştir. Bu durumun da etik olmadığı gibi eğitimde yetersizliğe ve başarısızlığa da neden olduğu bildirilmiştir. Bazı akademisyenler; toplumun tamamında turizm bilincinin oluşturulması için, ihtiyaca göre turizm okullarının açılmasını ve turizm eğitiminin ilkökul seviyesinden başlamasını önermiştir. Kimi akademisyenler, müfredat haricinde diğer sorunun öğrenci sayılarında artışla birlikte uzun vadede nitelikli öğrencilerin mezun edilemeyeceğini, bu yüzden akademik kadrolardaki öğretim elemanlarının kendilerini ve öğrencilerini farklılaştırma çabasına girdiklerini ifade etmiştir. Akademisyenlerin bir kaçı ise; müfredatın bilimsel alt yapısının oluşturulmasını, öğretim planı hazırlanırken mutlaka paydaşların düşünceleri ile *gelecekte nasıl bir turizm hareketi oluşacak* sorusuna göre çalışmaların yapılması gerekliliğine vurgu yapmıştır. Ayrıca uygulamaya yönelik eğitimlerin artırılması ve öğrencilere yerinde (işbaşında) eğitimler (otel-restoran-agenta vb.) verilmesinin önemli olduğu ifade edilmiştir. Araştırmamızda müfredat ve turizm eğitimi önerilerine paralel daha önceki araştırmalardan Erdoğan ve Yıldırım (2014), turizm eğitimi alan öğrencilerin uygulama ve staj imkanları konusunda yaşadıkları sıkıntının dikkate alınarak okulların kuruluş yerlerinin gözden geçirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Olcay (2008) ise, YÖK'ün turizm okullarına *Uygulamaya Yönelik Eğitim* imkânı sağlaması gerektiğini ve uygulama oteli olmayan eğitim kurumları açmayarak, nicelikten çok niteliğe önem vermesi gerektiğini ifade etmiştir. Turizm eğitimi veren fakülte/ yüksekokul ve meslekyüksekokulların akademik takvimlerinin de, turistik sezonun yoğunluğuna göre düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Daha önce yapılmış araştırma sonuçları ve çalışmamız sonucunda görüleceği üzere; müfredatların düzenlenmesi, düzenlenirken sektörün görüşlerinin alınması, uygulamaya yönelik eğitim ile stajların süresinin uzatılması ve yabancı dil derslerinin ön koşul olması ve mesleki dersler için yetkin eğitimcilerin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Akademisyenlerin sorularımız dışında müfredat ve turizm eğitimi ile ilgili önerileri ve onlara paralel önceki araştırmalarda ortaya çıkan; turizm okullarının sektöre yakın yerlerde seçilmesi, bu okulların yönetici ve eğitimcilerin sektöre hakim ve turizm eğitimi almış akademisyenler olması, turizm okullarının sayısının daha fazla artmaması gerektiğini belirterek, tekrar uygulamaya dönük eğitimin ve paydaşlar ile işbirliği hususlarının altını çizmişlerdir.

Türkeri (2014), Turizm Bakanlığı'nın 1992, 2002 ve 2012 yıllarında yükseköğretimde turizm eğitimi sorunları ile ilgili gerçekleştirdiği *Turizm Eğitimi Konferanslarında* yapılan araştırmaları incelediği çalışmasında, turizm eğitiminde görülen olumlu gelişmelere karşın, geçmişte var olan bazı sorunların hala devam ettiğini ifade etmiştir. Bu sorunlar; sektöre ilişkin mevcut araştırmalarda öğrencilerin yabancı dil bilgisi yetersizliğinin devam etmesi, öğrencilerin staj yeri bulmasını zorlaştıran okulların kuruluş yerinin yanlış olması, okulların turizm sektörü ile işbirliği yönünden eksik kalmaları, sektörde staj yapan öğrencilerin fazla çalıştırılması ve tek bir departmanda çalıştırılarak diğer departmanları öğrenememeleri, staj denetiminin yapılmaması ve staj uygulamalarının 30-150 gün arasında farklılaşması ile bir standartının olmayışı, akademik takvim sıkışıklığı nedeniyle staj ve mesleki deneyim için otelere kabul edilme güclüğü vb. olduğu görülmektedir. Türkeri'nin

yapmış olduğu kapsamlı araştırma sonuçları, diğer önceki araştırmalar ve araştırmamız sonucunda özetle; uygulama eksikliği, yabancı dil eğitiminin yetersizliği, staj sürelerinin kısa ve denetimsiz oluşu, mesleki derslerin uzman eğitimciler tarafından verilmeyişi, nitelikten çok niceliğin arttığı vb. turizm eğitim sisteminin temel sorunları olarak halen devam etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, turizm son yıllarda anabilim dalı olarak görülmekte ve bilimsel alt yapısı yeni oluşturulmaktadır. Akademisyenler tarafından araştırmalar sürdürülmekte ve turizm eğitimi geliştirmeye çalışılmaktadır. Bu araştırmada da, genel olarak turizm eğitiminin yeterli bulunmadığı ve müfredatların revize edilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Müfredatların yenilenmesinde bir komisyon kurulmasının önemi tespit edilmiş ve bu taktirde sektöre nitelikli eleman yetiştirilmesinin mümkün olabileceği tespit edilmiştir. Bu bağlamda belirtilen sorunların giderilmesi ve turizm eğitim sisteminin geliştirilerek güncellenmesi hususunda önerilerimiz şunlardır:

- Turizm sektörünün dinamik yapısı verilen eğitimin de dinamik olmasını gerektirmektedir. Verilen eğitimin teorik olması yeterli değildir ve uygulamalı eğitime ihtiyaç vardır. Her ne amaçla ve hangi mesleki kademede olursa olsun, turizm eğitiminde teori ile uygulama birbirini tamamlayarak bir bütün oluşturacak şekilde yürütülmelidir (Pelit ve Güçer, 2006). Turizm eğitiminde uygulama olanaklarının artırılarak, uygulama bilgisine hakim eğitimciler tarafından uygulama dersleri verilmelidir.
- Teorik derslerin yanı sıra uygulama derslerini de verebilecek yeterlikte, turizm ve ilgili alanlarından mezun öğretim elamanı alınmasına dikkat edilmelidir. İlaveten yalnızca öğretim elemanları değil, turizm okulları yöneticilerinin de turizm eğitimi ve sektörüne ilişkin bilgi sahibi (hem teori hem uygulama) gerekmektedir.
- Okulların fiziki alanları, teorik ve uygulamalı (atölye/ mutfak vb.) derslere göre planlamalı ve kaliteyi artıracak şekilde geliştirilmelidir.
- Müfredatları oluşturacak komisyonlar oluşturularak, sektörün beklentileri doğrultusunda revize edilmelidir.
- Teorik dersler ile uygulamalı dersler paralel yürütülmeli ve yabancı dil eğitimine önem verilmelidir.
- Turizm okullarında uygulanan farklı müfredatlar yerine genel olarak bir müfredat birliği sağlanmalıdır. Özellikle yabancı dile ağırlık verilmesi ve staj süresinin uzatılmasında birlik sağlanmalıdır.
- Turizm sektöründe yabancı dil ihtiyacının varlığı, turizm eğitimi veren üniversitelerde zorunlu hazırlık sınıfı ihtiyacını doğurmakta olup, öğrenciler mezun olduklarında iki yabancı dili konuşabiliyor olmalıdırlar. Turizm sektörünün beklentisini karşılayacak yabancı dil eğitimi verilmelidir.
- Öğrencilerin staj deneyimlerinde turizm işletmelerinin stajyer öğrenciler için adil bir çalışma ortamı oluşturmaları, okulların ise öğrencilerin başarılı bir staj deneyimi için danışmanlık yapmaları gereklidir.
- Öğrencilerin uygulama ve staj imkanları konusunda yaşadıkları sıkıntılar dikkate alınarak okulların kuruluş yerleri gözden geçirilmeli, turistik potansiyelin yüksek olduğu bölgelere ağırlık verilmelidir.
- Turizm eğitimi veren okulların akademik takvimleri, turistik sezonun yoğunluğuna göre düzenlenmelidir.
- Turizm sektöründe eğitim alan öğrencilerin stajlarının denetlenmesi, okullar ile turizm işletmeleri arasında staj protokolü yapılarak denetim sağlanmalıdır.
- Staj sürelerinin en az bir dönemi kapsayacak kadar bir staj süresi olması gerekli olup, staj süresinin uzaması kadar sektörün stajyer yetiştirme konusunda bilinçlenmesi gerekmektedir.
- Müfredatlar oluşturulurken temel derslerin yanı sıra öğrencilerin kariyer planları, yetenek ve kişisel gelişimlerini sağlayacak seçmeli dersler olanağı sağlanmalıdır.
- YÖK'ün uygulama oteli olmayan eğitim kurumlarında turizm bölümü açmayarak, nicelikten çok niteliğe önem vermesi gereklidir.

Türkiye'de üniversite düzeyinde turizm eğitimi veren turizm akademisyenlerinin turizm eğitimine ilişkin görüşlerini alarak turizm eğitiminin geliştirilmesine katkı sağlamak üzere hazırlanan bu çalışma, ondört akademisyenin görüşlerini derinlemesine inceleyen nitel bir çalışma olup, nitel araştırmaların doğası gereği elde edilen verilerin genellenmesi amaçlanmamaktadır. Ancak öğretim elemanlarının doğal ortamında, tümevarımcı yaklaşımla derinlemesine ve çok boyutlu nitel bilgi sunulmak istenmektedir. Çalışmanın üniversite düzeyindeki turizm eğitiminin tanımlanmasına ve geliştirilmesine katkı sağlayacağı ümit edilmektedir. Bu araştırmanın odak grup görüşmeleri ile akademisyen, öğrenci ve paydaş (sektör temsilcileri, dernek, bakanlık temsilcileri, YÖK vb.) görüşlerinin de alınarak daha kapsamlı ve çok boyutlu yapılması yararlı olacaktır.

- AKSU, Murat ve BUCAK, T. (2012). "Mesleki Turizm Eğitimi. Aksaray Üniversitesi", *İİBF Dergisi*, C.4, S.2, s.7-18.
- ALTUNİŞİK Remzi, COŞKUN R., BAYRAKTAROĞLU S., Yıldırım E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri-SPSS Uygulamalı*, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- AYMANKUY, Yusuf, TETİK, N., GIRGIN, GÖKSEL K.ve AYMANKUY, Ş. (2013). "Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Staj Uygulamasına Öğrenci ve Akademisyenlerin Bakışları (BTİYO' da Uygulama)". *International Journal of Human Sciences*, C.10, S.1, s.101-128.
- BALTACI, Furkan, ÜNGÜREN, E., AVSALLI, H. VE DEMİREL, O.N. (2012). "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlemesine Yönelik Bir Araştırma". *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, C.4, S.1, s.17-25.
- BAYKAL, Derya ve Şahin, E.(2015). "Türkiye'de Turizm Eğitimi Veren Meslek Yüksekokullarının Ders Programlarına İlişkin Bir İçerik Analizi", *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, C.2, S.3, s.19-32.
- BOYLU, Y. ve ARSLAN, E. (2014). "Türkiye'deki Turizm Eğitiminin Rakamsal Gelişmeler Açısından Değerlendirilmesi", *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, S.1, s.79-97.
- ÇUHADAR, Murat ve ÇETİNTÜRK, İ. (2016). "Ön Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kariyere Yönelik Algıları: Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.8, S.17, s.51-69.
- DEMİR, Şirvan Şen (2013). "Beklenti, Algılanan Kalite-Değer ve Memnuniyet İlişkisi: Turizm Lisans Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama", *International Journal of Human Sciences*, C.10, S.1, s.307-324.
- DEMİR, Mahmut ve Demir, Ş. Ş. (2016). "Akademik Beklenti, Akademik Memnuniyet ve Kariyer Planlaması İlişkisi: Turizm Lisans Öğrencileri Örneği", *International Journal of Human Sciences*, C.13, S.1, s.46-59.
- DENZIN, Norman K., ve LINCOLN, Yvonna S. (1998). "Collecting And Interpreting Qualitative Material", *Thousand Oaks, Ca: Sage*.
- EHTİYAR, Rüya, ÜNGÜREN E. (2008). "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Umutsuzluk ve Kaygı Seviyeleri ile Eğitime Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.1, S.4, s.159-181.
- ERDOĞAN, Ali ve YILDIRIM, Y. (2014). "Türkiye'de Lisans Düzeyinde Verilen Turizm Eğitimi Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Geleceğe Yönelik Öneriler ve Bir Ders Programı Önerisi", *Social Sciences Research Journal*, C.3, S.2, s.16-26.
- HACIOĞLU, Necdet, KAŞLI M., ŞAHİN, S. ve TETİK, N. (2008). *Türkiye'de Turizm Eğitimi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- İBİCIOĞLU, Hasan, AVCI U. ve BOYLU Y. (2003). "Turizm İşletmelerinde İnsan Kaynaklarının Eğitiminde Stratejik Sektörel Eğitim Organizasyonlarının Uygulanabilirliğine Yönelik Bir İnceleme". *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.1, s.69-90.
- KOZAK Meryem Akoğlan (2009). "Akademik Turizm Eğitimi Üzerine Bir Durum Analizi". *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İlke)*, S.22, s.1-20.
- KUMAR, Satish ve SAJJAD, A. (2008). *Lesson-1, Meaning, Aims And Process Of Education*, Academic Session.
- LINCOLN Yvonna S., ve Guba Egon G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills, Ca: Sage Publications.
- OLCAY, Altınç (2008). "Türk Turizmünde Eğitimin Önemi", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.7, S.2, s. 383-390.
- ORHAN, Abdulkadir (2015). *Türkiye'de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektörü İle İlgili Algılarının Çalışma Niyetleri Üzerindeki Etkisinin Belirlenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- ÖZTÜRK, Yüksel, Onur Görkem (2011). "Mutfak Dalı Öğrencilerinin Mesleki Yeterliklerinin Değerlendirilmesi, Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama", *İşletme Araştırmaları Dergisi*, S.3, C.2, s.69-89.
- PELİT, Elbeyi, GÜÇER E. (2006). "Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeler Üzerine Bir Araştırma", *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.1, s.143-144.
- SOYBALI H. Hüseyin, BAYRAKTAROĞLU, E. (2013). "Türkiye'de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, C.24, S.2, s.185-199.
- TEMİZKAN, Rahman ve BEHREMEN, C. (2017). "Turizm Yükseköğretimi Veren Kurumlarda Görevli Akademisyenlerin Profili", *Journal of Recreation and Tourism Research*, C.4, S.1, s.1-12.
- ULAMA Şevki, BATMAN O. ve ULAMA H. (2015). "Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kariyer Algılamalarına Yönelik Bir Araştırma: Sakarya Üniversitesi Örneği", *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, C.6, S.12, s.339-366.
- TÜRKERİ İlker (2014). "Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitiminin Özel Nitelikli Sorunları ve Çözüm Önerileri", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, C.3, S.4, s.1-14.
- ÜZÜMCÜ POLAT, Tülay ve BAYRAKTAR, S. (2004). "Türkiye'de Turizm Otel İşletmeciliği Alanında Eğitim Veren Yükseköğretim Kuruluşlarındaki, Eğiticilerin Turizm Mesleki Eğitiminin Etkisel Açısından İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması", *3.Bilgi-Ekonomi-Yönetim Kongresi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir*, s.79-92.
- ÜZÜMCÜ POLAT, Tülay (2015). "Otel Yöneticilerinin Turizm Eğitime Yönelik Algıları: Kocaeli İli Otel Yöneticileri Üzerinde Bir Araştırma", *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, KOSBED*, S.30, s.123-150.
- ÜZÜMCÜ POLAT, Tülay, Alyakut Ömür ve Günsel Ayşe (2015). "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin, Mesleğin Geleceğine İlişkin Bakış Açıları", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.18, S.33, s.179-199.
- YILDIRIM Ali, Şimşek Hasan (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi: 5. Baskı.
- Education First, An Initiative of The United Nations Secretary-General
http://www.globaleducationfirst.org/files/EdFirst_G29383UNOPS_lr.pdf, E.T: (17.05.2015).